Flip Edu Up

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Pristop kombiniranega učenja v izobraževanju odraslih: Metodologija, zagotavljanje kakovosti in evalvacija

Smernice za izobraževalce

KA204 - Strategic Partnership for Adult Education

12/2020—12/2022

Flip Edu Up

Erasmus+ KA204: ERASMUS+ KA2:
Partnerstvo za inovacije in izmenjavo dobrih praks

2020-1-DE02-KA204-007531

Partnerji projekta:

HeurekaNet – Freies Institut für Bildung, Forschung und Innovation e.V., Nemčija (Koordinator)

DOREA Educational Institute, Ciper

Mine Vaganti NGO, Italija

Fundacja Instytut badan i Innowacji w edukacji, Poljska

Center za izobrazevanje in kulturo Trebnje javni zavod, Slovenija

November 2021

"Podpora Evropske komisije za pripravo te publikacije ne pomeni podpore vsebini, ki odraža stališča avtorjev, Komisija ni odgovorna za kakršno koli uporabo informacij iz te publikacije."

To delo je licencirano pod licenco Creative Commons Priznanje avtorstva-Deljenje pod enakimi pogoji 4.0 Mednarodna. Kopija licence se nahaja na sledeči povezavi: http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/, lahko pa jo dobite tudi, če pošljite pismo na naslov Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.
Logotipi so izključeni iz tega brezplačnega licenciranja.

KAZALO

07

UGOTAVLJANJE POTREB PO IZOBRAŽEVANJU IN USPOSABLJANJU (ŠIRŠIH, KOLEKTIVNIH IN INDIVUDUALNIH)

Izobraževanje odraslih v EU.....7

Kombinirano učenje v izobraževanju odraslih.....8

Povečevanje potreb po vseživljenjskem učenju in višji participaciji odraslih v izobraževanju.....8

13

OBLIKOVANJE IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV/USPOSABLJAN: METODE, TEHNIKE, ORODJA IN PRIPOMOČKI

E-učenje.....13

Kombinirano učenje.....14

Kako zasnovati učni program?.....18

Za zaključek.....21

22

MODELI KOMBINIRANEGA UČENJA, KAKO IZVSESTI IN OBLIKOVATI SVOJE MODELE, KI BODO USTREZALI POTREBAM UČENCEV IN RAZREDA

Modeli kombiniranega učenja.....22

Kako izvesti in oblikovati svoj model.....23

Flip Edu Up—letalski model znanja.....24

28

IZVEDBA IZOBRAŽEVANJA/USPOSABLJANJA

Razvoj in/ali poučevanje v izobraževanju odraslih.....28

Izvedba kot faza ISD procesa: prehodna faza procesa.....29

Izvedbena faza: naloge in osebje.....31

Priprava izvajalcev: načrt za izvajalce.....31

Priprava udeležencev: načrt za udeležence.....34

Priprava učnega okolja: tehnični načrt.....38

Izvedba— (pogosto) spregledan izziv.....40

41 EVALVACIJA IZOBRAŽEVANJA/USPOSABLJANJA

Namen evalvacije.....41

Kdo naj bo vključen v evalvacijo?.....42

Kako in kdaj naj se izvede evalvacija?.....43

Kaj je potrebno evalvirati?. 44

47 ŠIRŠA SLIKA

Kombinirano učenje v kontekstu nepredvidljive prihodnosti.....47

Izvajanje kombiniranega učenja - po zgledu obstoječih evropskih orodij in projektov 50

52 LITERATURA

56 AVTORJI

PREDGOVOR

Avtor: Marcus Flachmeyer

Virus SARS-CoV-2 je izobraževalne sisteme v Evropi postavil pred izziv kot še nikoli v zadnjih desetletjih. Predvsem šole in univerze so bile na očeh javnosti in so morale poučevanje čim hitreje prenesti v spletno obliko. Veliko se je govorilo o zahtevah po digitalizaciji, posledično je bilo veliko zanimanja tudi za to, kako se s tem spopadajo oblikovalci politik in izobraževalne ustanove. Ustanove za izobraževanje odraslih so bile prav tako prizadete zaradi zaprtja, vendar so ostale večinoma v ozadju javnih razprav. Čez noč so moralee prekiniti svoje tečaje v živo in so se bale za svoj obstoj v kolikor niso bile financirane s strani države ali občine.

Vendar so se bolj ali manj hitro seznanili s tem, katera programska oprema za spletne konference ima katere funkcije in kako jo je mogoče uporabljati tudi na pravno skladen način. Nekateri inštruktorji so svoje tečaje joge ali jezika prenesli na splet. Drugi so pripravili majhne izobraževalne oddaje in tako naredili prvi korak k e-učenju. Ali pa so vsaj poskusili ustvariti tečaj na učni platformi Moodle.

In zdaj? Potem ko se je končala tretja serija omejitev zaradi Covid-19 in je bilo poleti 2021 z omejitvami higienskih konceptov spet dovoljeno "normalno" delovanje v izobraževanju odraslih, se "stara normalnost" ni vrnila. V pogovorih z vodji izobraževanja odraslih se je govorilo, da so se dolgoletni udeleženci "izgubili" med zaprtjem. Nekateri udeleženci se sprašujejo, zakaj bi se morali zdaj vrniti in zakaj spletno srečanje ni mogoče. Še vedno pa so drugi veseli, da so se končno vrnili v izobraževalno ustanovo in spet sedli za isto mizo s tečajno skupino.

Številne ustanove za izobraževanje odraslih se sprašujejo, kaj jih čaka v prihodnosti in kako lahko digitalne oblike, ki so se začele uporabljati v času zaprtja, vključijo v izobraževalno delo tudi v prihodnosti. Če pogledamo v prihodnost, je pot razvoja izobraževanja odraslih res v raznolikosti formatov, pomen kombiniranega učenja pa se bo še povečal. Takšna izobraževalna ponudba, pri kateri se združujeta spletno in osebno poučevanje, ima lahko številne oblike. Zato je mešano učenje koncept, ki se lahko zelo prilagodljivo uporablja za vsako skupino in vsak tečaj v izobraževanju odraslih. In ker je tako raznolik, bo kombinirano učenje postalo "nova normalnost" v izobraževanju odraslih.

Namen projekta "Flip Edu Up" je bil podpreti ustanove in pedagoško osebje v izobraževanju odraslih na tej poti v "novo normalnost" in predvsem pokazati potencial, ki se skriva v kombiniranem učenju. Eden od načinov za to je ta brošura, ki v šestih poglavjih obravnava različne vidike ustvarjanja kombiniranega učnega okolja. Vsako poglavje je samostojno, posamezni avtor pa je odgovoren za vsebino. Zato ni obvezno, da poglavja preberete v določenem vrstnem redu, temveč kot izobraževalci odraslih izberite tisto, kar vas pri prehodu v "novo normalnost" izobraževanja odraslih najbolj zanima.

Poglavje 1 opredeljuje kombinirano učenje kot obetaven pristop k izobraževanju odraslih. Žal pa preveč držav v Evropi ne izpolnjuje pričakovanj politike in dosega le del ljudi med 25. in 64. letom starosti. Kombinirano učenje vsekakor ni rešitev, vendar prilagodljivost kraja in časa ter možnost določanja lastnega tempa in izbire specifičnih učnih vsebin daje upanje, da je mogoče odpraviti nekatere ovire za udeležbo v izobraževanju odraslih in izobraževanje odraslih narediti bolj privlačno. To ni dobro le za udeležence izobraževanja, temveč tudi za strokovnost pedagoškega osebja in ustanov za izobraževanje odraslih.

Poglavje 2 predstavi model *SAMR*, ki ustanovam za izobraževanje odraslih pomaga strukturirano razmišljati o tem, kako lahko tehnologija izboljša učenje. Spoznali boste štiri osnovne modele kombiniranega učenja, tj. rotacijski, fleksibilni , a la carte in virtualno obogateni model. Poglavje obravnava tudi posebna orodja ali učna okolja, kot so Google učilnica, ZOOM učilnica, Kahoot! in druga. Članek je zaključen z nasveti za oblikovanje kombiniranega učnega tečaja.

Poglavje 3 obravnava štiri osnovne modele kombiniranega učenja in jih nadgradi z modelom Flip Edu Up-Letalsko učenje. V članku je uporabljena analogija z letalom. “Polet“ se začne z začetnimi informacijami, nadaljuje s prijavo in "vkrcanjem", udeležbo na tečaju in konča s pristankom. Posamezne faze so zelo jasno opisane z izkušnjo učenca. Pristanek pa je le začetek nove pustolovščine!

Poglavje 4 se osredotoča na izvajanje inovativnega izobraževanja, kot je kombinirano učenje v izobraževanju odraslih. Izvedba predstavlja eno od faz splošnega procesa razvoja učnega sistema (*ISD*), ki ga je mogoče predstaviti v petih fazah, in sicer (1) analiza, (2) oblikovanje, (3) razvoj, (4) izvedba in (5) nadzor kakovosti/evalvacija. V poglavju je podrobno opisana priprava treh spremenljivk, pomembnih za izvajanje kombiniranega učnega programa v izobraževalni ustanovi: Izobraževalno osebje, udeleženci in tehnologija.

Poglavje 5 je posvečeno izobraževalni evalvaciji, procesu v katerem se zbirajo in kritično analizirajo informacije, npr. za ocenjevanje izobraževalnih inovacij, kot so kombinirani učni izdelki, njihovo izboljšanje in sprejemanje programskih odločitev. V prispevku je obravnavano, kdo mora biti vključen v evalvacijo ter kako in kdaj jo je treba izvesti. Opisani sta dve vrsti ocenjevanja; formativno in sumativno ocenjevanje. Članek se zaključi z razlago predmetov evalvacije, in sicer poučevanje, učenje, rezultati, učni viri in kakovost evalvacije.

Poglavje 6 zaključuje brošuro s pregledom pomena kombiniranega učenja v kontekstu nepredvidljive prihodnosti. V članku so opisani izzivi, s katerimi se soočajo ustanove za izobraževanje odraslih, npr. dostop učencev in učiteljev do ustreznih tehnologij, njihova digitalna pismenost, razvoj ustreznih učnih oblik. Navedeni so drugi projekti Erasmus+, ki so lahko navdih za razvoj dejavnosti kombiniranega učenja, in seveda na EPALE, Evropsko platformo za izobraževanje odraslih.
Kot lahko vidite je brošura kot barvit šopek; zajema zelo različne poglede kombiniranega učenja. Želimo vam spodbudno branje in upamo, da vas bomo lahko spremljali na vaši poti do uporabe kombiniranega učenja v izobraževanju odraslih. Vljudno vas vabimo, da povratne informacije posredujete naši projektni ekipi prek različnih kanalov družbenih medijev projekta "Flip Edu Up" ali po elektronski pošti avtorju predgovora na naslov flachmeyer@heurekanet.de.

1. UGOTAVLJANJE POTREB PO IZOBRAŽEVANJU/ USPOSABLJANJU (ŠIRŠE, KOLEKTIVNO IN INDIVIDUALNO)

1.1 Izobraževanje odraslih v EU

Izobraževanje odraslih je ključni del spektra vseživljenjskega učenja, ki vključuje formalno, neformalno in priložnostne učne dejavnosti, ki se jih udeležujejo odrasli. Oblikovalci politik že dolgo priznavajo, da je udeležba v izobraževanju odraslih bistvena za izkoriščanje prednosti spreminjajočega se sveta dela. Spremembe zahtev po spretnostih, ki so posledica megatrendov, kot so tehnološke spremembe, globalizacija in staranje prebivalstva, so izobraževanje odraslih postavile na vrh dnevnega reda oblikovalcev politik Zato je vlaganje naših prizadevanj v vseživljenjsko učenje nedvomno nujna naložba. Stalno vlaganje v izpopolnjevanje človeških virov metodično in inovativno, je sestavni del povečanja nacionalne, evropske in svetovne produktivnosti ter zdrave konkurenčnosti na trgu.

Vendar bodo po najnovejših rezultatih raziskave Evropske unije leta 2020 delež oseb, starih od 25 do 64 let, v EU, ki so se udeležile izobraževanja ali usposabljanja, znašal 9,2 %, kar je za 1,6 odstotne točke manj kot leta 2019. Domneva se, da bi lahko bil del tega zmanjšanja povezan s pandemijo COVID-19, tj. z odpovedjo dejavnosti izobraževanja.

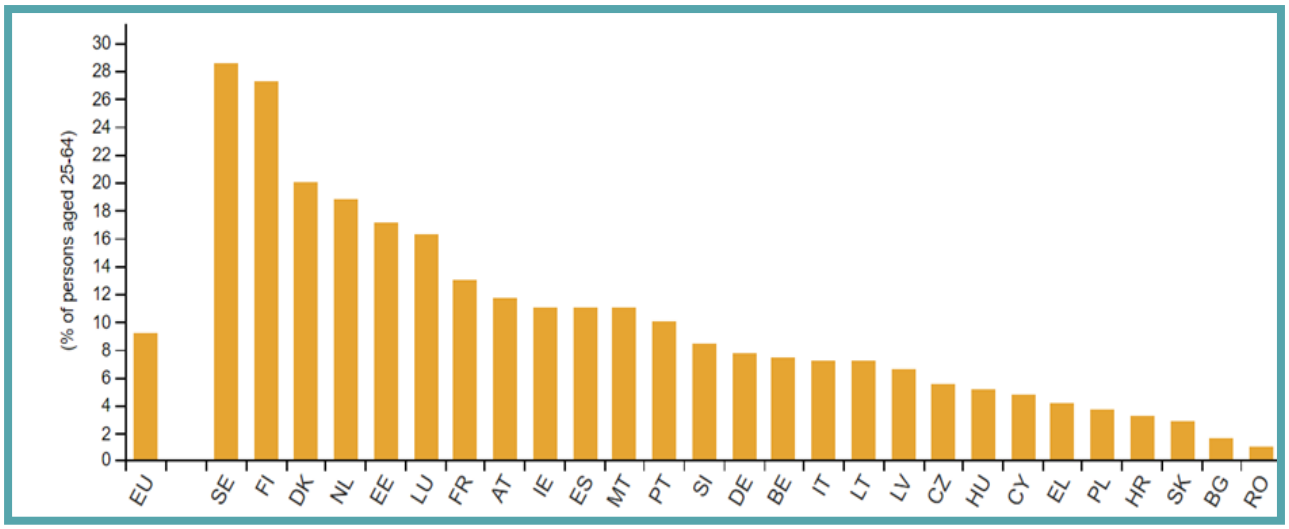

Slika 1. Stopnja udeležbe v izobraževanju in usposabljanju, 2020 (Vir: Eurostat (spletna koda podatkov: trng_lfse_01)

Med letoma 2010 in 2019 so se stopnje udeležbe v skoraj vseh državah članicah, razen na Danskem, v Sloveniji, na Cipru, v Španiji, na Poljskem in v Romuniji, vztrajno povečevale. Vendar se je ta trend med letoma 2019 in 2020 obrnil, saj so le tri države članice v tem obdobju pokazale rahlo povečanje: Španija (+0,4 odstotne točke), Grčija in Litva (+0,2 odstotne točke za obe državi).

Danska, Finska in Švedska so izstopale od drugih držav članic EU, saj so poročale o precej višjem deležu odraslega prebivalstva, ki se je v štirih tednih pred anketiranjem udeležil vseživljenjskega učenja, in sicer od 20,0 % do 28,6 %. Estonija, Nizozemska in Luksemburg so bile edine druge države članice, v katerih je stopnja udeležbe v letu 2020 presegla 15-odstotno referenčno vrednost. Nasprotno pa so Romunija, Bolgarija, Slovaška, Hrvaška in Poljska poročale o manj kot 5,0-odstotni stopnji izobraževanja odraslih.

Novo merilo, ki ga je Evropska komisija določila za udeležbo odraslih, starih od 25 do 64 let, v učenju v zadnjih 12 mesecih naj bi se do leta 2025 povečala na 25 %, kar je precej ambiciozen cilj.

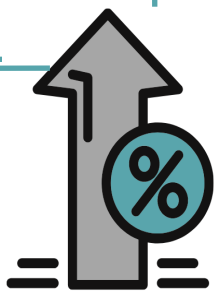

1.2 Kombinirano učenje v izobraževanju odraslih

Preden začnemo razpravljati o kombiniranem učenju v izobraževanju odraslih, je treba pojasniti sam koncept kombiniranega učenja. Najpreprostejša opredelitev je, da je kombinirano učenje hibridni pristop, ki združuje učenje v učilnici z učenjem na daljavo, vključno s spletnim učenjem.

Kaj pa je kombinirano učenje v izobraževanju odraslih? Avtorji knjige "Position *Paper on Blended Learning in Adult Education*" predlagajo, da kombinirano učenje v izobraževanju odraslih ni le uporaba orodij in virov. Namesto tega gre za način razmišljanja o razvoju programov in učnih načrtov, vključno z načrtovanjem in izvajanjem učenja.

Tako kombinirano učenje predstavlja veliko pomembnejšo spremembo od preproste uporabe digitalnih naprav in digitalnih orodij v učne namene. V mnogih primerih pomeni temeljno spremembo načina kako izobraževalci in učenci pristopajo k celotni učni izkušnji. Pristop kombiniranega učenja izboljšuje in razširja uporabo načel učenja odraslih, da bi zadostil spreminjajočim se potrebam ljudi, ki se učijo, delajo in sodelujejo v 21. stoletju.

1.3 Povečevanje zahtev po vseživljenjskem učenju in višji participaciji odraslih v izobraževanju

Udeležba v izobraževanju in usposabljanju odraslih je odvisna od več dejavnikov, kot so izobrazba, zaposlitveni status, poklicna kategorija, starost in spretnosti itd. Glede na poročilo Eurydice je manj verjetno, da se bodo vseživljenjskega učenja udeležili odrasli z nizko stopnjo izobrazbe ali brez nje, posamezniki iz nizko kvalificiranih poklicev, brezposelni in starejši. Na podlagi raziskave o izobraževanju odraslih (Adult Education Survey - AES) so bile ugotovljene ovire za udeležbo pri učenju pogosto povezane s časovnimi omejitvami, bodisi zaradi družinskih obveznosti bodisi zaradi delovnega urnika.

Vendar pa so zbrani dokazi, pokazali, da lahko sprejetje nekaterih praks pri organizaciji in izvajanju programov olajša udeležbo odraslih pri učenju. Prilagodljivost je bistvenega pomena, zlasti v zvezi z načini učenja.

Za zmanjšanje ovir, ki preprečujejo odraslim udeležbo v izobraževanju in usposabljanju na daljavo (vključno z e-učenjem in kombiniranim učenjem) je potrebna razdelitev programov na obvladljive študijske enote ali modele; vzpostaviti klasifikacije, ki temeljijo na kreditnih točkah; razviti sistem potrjevanje neformalnega in priložnostnega učenja; zagotoviti prehajanje med ravnmi in potmi, itd.

Poleg tega strategija Evropa 2020 (Evropska komisija, 2010) poudarja prepustnost in fleksibilne učne poti kot predpogoj za sodobne evropske sisteme izobraževanja in usposabljanja, ki spodbujajo vseživljenjsko učenje. V najnovejši strategiji vseživljenjskega učenja 2020-2030 Evropska komisija prav tako poudarja digitalno družbo - izobraževanje odraslih se vse bolj osredotoča na uporabo digitalnih orodij.

Nazadnje, po podatkih teksaškega sistema za upravljanje izobraževanja odraslih (TEAMS) so učeči se odrasli, ki se udeležujejo kombiniranega učenja, uspešnejši od udeležencev, ki obiskujejo le tradicionalno učilnico, pa tudi od tistih, ki več kot 50 % kontaktnih ur preživijo na daljavo. Žal je le malo empiričnih študij, ki bi se osredotočale na učeče se odrasle v Evropi, zlasti z uporabo podatkov o rezultatih, ki bi zajemali celoten učni načrt ali ki ponujajo "razumno alternativo" tradicionalnim eksperimentalnim

IKT so postale široko dostopne širši javnosti, tako z vidika dostopnosti kot stroškov. Po Eurostatovih statističnih podatkih se je do leta 2018 delež gospodinjstev v EU-28 z dostopom do interneta povečal na 89 %, 69 % ljudi pa uporablja mobilne naprave (pametne telefone, tablične računalnike itd.) za povezavo z internetom. Poleg tega je po podatkih posebne raziskave Eurobarometer 460, izvedene leta 2017, 64 % anketirancev navedlo, da so dovolj usposobljeni, da lahko izkoristijo digitalne in spletne priložnosti za učenje.

Mobilne naprave, dostop do interneta, odprti izobraževalni viri (OER) in družbeni mediji imajo velik potencial za razširitev dostopa do izobraževanja odraslih. Podpirajo in spodbujajo lahko odrasle k vseživljenjskemu učenju, izobraževanju, ne glede na to, ali gre za neformalno, formalno ali priložnostno izobraževanje.

Glede na vse razpoložljive podatke in raziskave lahko kombinirano učenje potencialno zmanjša nekatere ovire, s katerimi se odrasli soočajo, saj jim omogoča, da izberejo kraj, čas in hitrost učenja. Kombinirano učenje v izobraževanju odraslih ima lahko koristi tako za izobraževalce kot učence. V visokokakovostnem okolju kombiniranega učenja lahko učenci izkoristijo večjo prožnost in raznolikost učnih priložnosti ter izboljšajo svoje digitalne spretnosti. Po drugi strani pa lahko izobraževalci dosežejo več učencev ne glede na njihovo lokacijo, najdejo ustrezne mehanizme za prepoznavanje in odzivanje na potrebe učencev ter postavijo inovativne in odzivne učne načrte v praksi.

Potrebe odraslih učencev, ki jih pokriva pristop kombiniranega učenja so:

Sprejemanje odločitev o svojem učenju

Ko učenci in izobraževalci soustvarjajo učni načrt na podlagi ciljev in radovednosti učencev, začnejo učenci sami sebe dojemati kot osebe, ki se lahko učijo in odločajo o svojem učenju.

Fleksibilnost

Kombinirano učenje ponuja večjo izbiro in prožnost pri razporejanju urnika, določanju časa za učenje itd. Prav tako se bolje odziva na način učenja odraslih, ki presega ozko opredelitev učnih stilov, in bolje odraža zapleten odnos med učnimi procesi in gradnjo znanja.

Razvijanje spretnosti, potrebnih za zaposlitev

Pri kombiniranem pristopu učenci uporabljajo digitalno tehnologijo za kritično razmišljanje in refleksijo, pri čemer so ustvarjalni in raziskujejo ter razvijajo strategije komuniciranja in reševanja problemov. Poleg tega, učenci razvijajo spretnosti digitalne pismenosti, kritično analizirajo informacije z vidika ustreznosti in verodostojnosti ter razvijajo spretnosti samozagovorništva. Vse te spretnosti so danes zelo iskane pri delodajalcih.

Razvijanje ključnih digitalnih kompetenc

V dobi digitalizacije se digitalizirajo tudi številne tradicionalne storitve. Na primer, nacionalne vlade vse pogosteje zahtevajo, da ljudje dostopajo do javnih storitev (kot so zdravstveno varstvo, socialna pomoč in davki) prek spletnih portalov. To bodo nekateri ljudje, ki nimajo razvitega digitalnega znanja, verjetno občutili kot oviro pri prejemanju storitev. Kombinirano učenje spodbuja samopomoč z razvijanjem veščin digitalne pismenosti. Izobraževalci imajo pomembno vlogo pri dostopu učencev do spletnih javnih in potrošniških storitev, saj ponujajo priložnosti za učenje na kraju samem, kjer učenci pridobivajo samozavest pri krmarjenju in ocenjevanju spletnih okolij.

Zniževanje stroškov in povečevanje dostopnosti

Kombinirano učenje se pogosto obravnava kot rešitev za zmanjšanje stroškov, povezanih s tradicionalnim izobraževanjem. Na primer zmanjšajo se lahko potni stroški, če učenec živi dlje od ustanove izobraževanja ali če živi na podeželju. Vendar je treba upoštevati, da je za kombinirano učenje še vedno potrebna internetna povezava.

Vzpostavljanje družbenih stikov in mreženje

Kombinirano učenje vključuje spletne socialne interakcije, iskanje informacij, raziskovanje, zabavo in številne druge razloge, zaradi katerih ljudje uporabljajo internet za učne dejavnosti. Sodelovanje poteka tako v skupinskem delu v razredu in skupinskem delu na spletu. Z digitalnimi in neposrednimi povezavami odrasli učenci gradijo svoja omrežja, širijo svoj krog učenja zunaj učilnice in odkrivajo ljudi s podobnimi izkušnjami po vsem svetu.

Učenje je zabavnejše

Nekateri odrasli, zlasti nizko usposobljeni, morda nimajo dobrih izkušenj s tradicionalnim učenjem. Kombinirano učenje dodaja izobraževanju element "zabave", ki bo verjetno povečal zavzetost za vsebino, kar učencem pomaga, da pri učenju uživajo. Gamifikacija, na primer, lahko obsega od spletnih iger do virtualnih okolij, ki simulirajo resnične situacije. Poleg tega interaktivno gradivo običajno omogoča hitrejši priklic in boljše ohranjanje znanja. Glede na raziskavo, ki jo je izvedel Quizlet, 83 % učiteljev in 65 % učencev meni, da uporaba tehnologije v razredu naredi učenje bolj zabavno.

Potrebe izobraževalcev, ki jih pokriva pristop kombiniranega učenja so:

Zbiranje natančnih podatkov

Programi kombiniranega učenja običajno vključujejo programsko opremo, ki lahko samodejno zbira podatke o učencih. To izobraževalcu omogoča bolj poenostavljen način merjenja učenčevega napredka - vidi se njegova uspešnost in področja, na katerih morda potrebuje več pomoči, kar pripomore k večji učinkovitosti učenja.

Učinkovita izraba časa

Tradicionalno učenje običajno vključuje, da učitelji izven pouka porabijo čas za opravljanje administrativnih nalog, kot so tiskanje gradiv, nalaganje podatkov o prisotnosti, ročno ocenjevanje nalog itd. Z uporabo tehnologije pri kombiniranem učenju pa je mogoče mnoge od teh nalog digitalizirati, kar omogoča izobraževalcem, da več časa porabijo za pomoč učencem pri razumevanju snovi in razvijanju spretnosti.

Preoblikovanje odnosov

Kombinirano učenje ponuja izobraževalcem in učencem več učinkovitih načinov, da vzpostavijo bolšje medsebojno sodelovanje. Obe strani imata lahko koristi od te spremembe v odnosu. Učitelji lahko ostanejo v stiku z napredkom učencev, učenci pa lahko postavljajo več vprašanj in pridobijo bolj poglobljeno znanje.

Večja vključenost učencev

Učitelji lahko na spletu opazujejo sodelovanje tistih učencev, ki redkeje sodelujejo pri pouku v živo. Poleg tega lahko izobraževalci z digitalnimi orodji za učenje in sodelovanje ustvarijo bolj zabavno in zanimivo učno okolje, namesto da preprosto berejo besedilo z diapozitivov prek video programske opreme, s čimer je njihovo delo prijetnejše.

Zagotavljanje prilagodljivosti

Kombinirano učenje omogoča izobraževalcem več prožnosti pri prilagajanju učnega gradiva, temam, ki zanimajo učence in njihovim učnim stilom. Izobraževalci imajo na voljo široko paleto virov in učnih gradiv. Pri poučevanju določene teme lahko na primer uporabijo predavanja, prikaz po korakih in praktične vaje.

Učenje novih spretnosti

Izobraževalci odraslih se tako kot učenci pri poučevanju z uporabo kombiniranega učenja naučijo različnih spretnosti, kot so ustvarjalnost, reševanje problemov, ustvarjanje digitalnih vsebin itd.

Potrebe organizacij, ki jih pokriva pristop kombiniranega učenja so:

1. Možnost opravljanja dejavnosti kljub določenim omejitvam

Kombinirano učenje je bilo in je še vedno idealna rešitev, kadar je udeležba v živo omejena ali ni na voljo. Med pandemijo Covid-19 je ta model omogočil, da se je izobraževanje izvajalo, brez uporabe omenjenega pristopa bi bilo prekinjeno.

2. Zmanjševanje stroškov

Kombinirano učenje zahteva manjše število izobraževalcev in manjši fizični prostor v primerjavi s tradicionalnim učenjem. S tem se zmanjšajo stroški izobraževalnih programov, najema (če organizacija najema velike prostore) ter stroški materiala (table, pisala, zvezki itd.) in tiskanja.

3. Privabljanje večjega števila učencev

Učenci, zlasti tisti, ki živo na podeželju, imajo gibalne motnje ali neskladne delovne urnike, se težje udeležujejo izobraževalnih programov v živo. Z razširitvijo izobraževalne ponudbe, ki omogoča izvedbo v živo in preko spleta se poveča število potencialnih učencev.

Na splošno se zdi, da lahko kombinirano učenje poveča privlačnost izobraževanja odraslih, dostopnost in učinkovitost. Z uporabo kombiniranega učenja postanejo izobraževalne dejavnosti dosegljive tudi učencem, ki združujejo službo, prosti čas in družinsko življenje, živijo na oddaljenih območjih ali imajo posebne učne potrebe. Manj časa preživetega v učilnici in spletna izvedba študija, gradiva, ocenjevanja in poučevanja je še posebej priročno za odrasle udeležence izobraževanja, ki imajo pogosto druge prednostne naloge in obveznosti.

Izobraževalcem kombinirano učenje zagotavlja večje število podatkov ter orodij in metod za uporabo pri poučevanju, prožnost ter jim omogoča, da se osredotočijo na dejansko poučevanje in ne na administrativne naloge. Kombinirano izobraževanje izobraževalnim organizacijam omogoča, da nadaljujejo s svojimi izobraževalnimi dejavnostmi tudi v primerih višje sile (kot je pandemija COVID-19), kar pomaga zmanjšati stroške in pritegne učenje iz različnih okolij in področij.

2. OBLIKOVANJE IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV/ USPOSABLJANJ: METODE, TEHNIKE, ORODJA IN PRIPOMOČKI

2.1 E-učenje

E-učenje je učenje, ki temelji na uporabi tehnologije pri izvajanju in realizaciji. Je način učenja na daljavo, ki fizično ločuje predavatelja od udeležencev, hkrati pa vključuje tehnološke naprave za izvedbo procesa pridobivanja znanja. Učenje na daljavo je v zadnjih dvajsetih letih vzbudilo vse večje zanimanje in se je razširilo tudi v najprestižnejše akademske sfere.

Model SAMR: navdihujte med poučevanjem

Teoretični model, ki ga je leta 2010 razvil Ruben Puentedura (ustanovitelj podjetja Hyppasus), opredeljuje štiri ravni uvajanja digitalnih tehnologij v izobraževanje, ki so razdeljene na faze izboljšanja (prvi dve) in preoblikovanja (drugi dve). Model SAMR je učinkovit, saj nam omogoča, da razmišljamo o tem, kako lahko učenje razširimo z uporabo tehnologije. Štiri faze modela SAMR so povzete v nadaljevanju:

ZAMENJAVA

Tehnika deluje kot neposredni nadomestek orodja brez funkcionalnih sprememb.

IZBOLJŠAVA

Tehnika deluje kot neposredni nadomestek orodja z izboljšano funkcionalnostjo.

PRILAGODITEV

Tehnologija omogoča preoblikovanje nalog.

PREOBLIKOVANJE

Tehnologija omogoča ustvarjanje novih nalog, ki si jih prej ni bilo mogoče predstavljati.

Model SAMR je v bistvu orodje za načrtovanje, ki pomaga pri oblikovanju boljših učnih dejavnosti za učence. Če začnemo z namenskim in natančnim načrtom učne ure, preprečimo, da bi se tehnologija uporabljala samo z namenom uporabe same po sebi.

Želim uporabiti tehnologijo za nalogo z učenci - kako lahko tehnologija spremeni poučevanje in učenje v mojem razredu?

Model SAMR	Usmerjevalna vprašanja	Ključni elementi
Preoblikovanje *Tehnologija omogoča ustvarjanje novih nalog, ki si jih prej ni bilo mogoče predstavljati.*	Kako je nalogo spremenila tehnologija? Kako je tehnologija okrepila poučevanje in učenje učencev pri nalogi?	-spletno sodelovanje -strokovne povratne informacije -globalno občinstvo -združitev tehnologij -inovativna uporaba tehnologije -nemogoče ponoviti brez tehnologije
Prilagoditev *Tehnologija omogoča precejšne preoblikovanje nalog.*	Kako lahko uporabimo tehnologijo pri nalogi na način, ki bi bil brez tehnologije nemogoč?	-online collaboration -peer feedback -locall audience -combination of technologies
Izboljšava *Tehnologija deluje kot neposredni nadomestek orodja z izboljšano funkcionalnostjo.*	Kako lahko nalogo spremenimo, da bi tehnologija postala bistveni del?	-povečanje učinkovitosti -možnost ponovne uporabe digitalnih virov -digitalnno posredovanje
Zamenjava *Tehnologija deluje kot neposredni nadomestek orodja brez funkcionalnih sprememb*	Kako lahko nalogo izboljšamo na način, ki zahteva uporabo tehnologije?	-tehnologija ni obvezna -naloga se lahko nadaljuje brez tehnologije -tiskanje in fizična oblika materiala

Transformacija

Izboljšava

Orizzontescuola.it

Vrste E-učenja

Pobuda, ki so jo začele prestižne univerze, kot sta Harvard in MIIT v Bostonu, se postopoma širi tudi na druge univerze, prizadeva pa si za množično odprtje spletnih tečajev (MOOC), to so odprti in množični tečaji, ki so dostopni na spletu, pogosto brezplačno. Udeležba tečajev se skozi leta povečuje in kaže stalen trend naraščanja. MOOC je le ena od številnih oblik učenja na daljavo. Nas pa pravzaprav zanima kombinirano učenje, ki združuje tradicionalno usposabljanje s spletnimi dejavnostmi.

2.2 Kombinirano učenje

Kaj dejansko je kombinirano učenje?

Kombinirano učenje je pristop, ki združuje tradicionalne in spletne učne dejavnosti, ki jih vodi učitelj, z nekaterimi elementi učenčevega nadzora. Opredeljuje učenje, ki vključujejo uporabo različnih izobraževalnih orodij, tako elemente tradicionalnega izobraževanja kot tudi tehnoloških orodij. Kombiniranega učenju ne smete zamenjati z e-učenjem. Medtem ko slednje v celoti poteka prek spleta, spletni del pri kombiniranem učenju ne nadomesti v celoti neposrednega pouka z učiteljem. Najpomembneje pa je, da je tisto, kar je ključno za razlikovanje med tradicionalnim tehnološkim izobraževanjem ali spletnimi tečaji in kombiniranim učenjem, nadzor nad učencem. Pri kombiniranem učenju ima učenec večja pooblastila, saj je vključen v sprejemanje odločitev, upravljanje časa, prilagajanje vsebine.

Zakaj bi želeli uporabiti kombinirano učenje?

Iskanje kakovosti in potreba po zagotavljanju odličnosti usposabljanja, sledenje vedno bolj povezani družbi vodi k razmisleku o tradicionalno organiziranem izobraževanju, ne le v šolah in univerzah, temveč tudi pri usposabljanju v podjetjih v vseh sektorjih in na vseh področjih. Kombinirano usposabljanje se najbolje spoprijema z omenjenimi problem, saj združuje prednosti interakcije z učitelji in vrstniki s skoraj neomejenimi možnostmi, ki jih ponuja tehnologija.

Tehnologija je namenjena obogatitvi izkušenj pri usposabljanju in širjenju znanja o določenih predmetih. Multimedijska orodja imajo prav tako pomembno vlogo pri krepitvi sodelovanja, saj omogočajo izmenjavo vsebin, kar prinaša proces soustvarjanja znanja. Dandanes lahko komuniciramo z resničnostjo (in resničnost komunicira z nami) s pomočjo različnih naprav, jezikov in dražljajev. Z njihovim vključevanjem v naše poučevanje in usposabljanje bomo zagotovili bolj kompleksno, neposredno in raznoliko učno izkušnjo in tako prispevali k procesu pridobivanja znanja.

Kombinirano učenje je lahko še posebej koristno, zlasti pri neformalnem izobraževanju, saj zahteva metode in tehnike, ki niso hierarhične in participativne, usmerjene k učencem in lahko vključujejo izobraževalne dejavnosti, ki presegajo tradicionalne "naloge v razredu". Poleg tega odmik izvajalca od učenca omogoča, da je učenec popolnoma vključen v celotno učno izkušnjo.

Modeli kombiniranega učenja

Na splošno, kombinirano učenje vsebuje kombinacijo:

- predavanja ali dejavnosti učitelja ali tutorja (v učilnici, virtualni učilnici, videu itd.);
- samostojno učenje (digitalne vsebine, računalniško podprto usposabljanje (npr. jezikovni tečaji na interaktivnih zgoščenkah), spletno usposabljanje (tečaj, ki potega preko spleta), priročniki, besedila, prosto dostopni viri, itd.);
- sodelovalni učni proces v učni skupnosti (na podlagi sinhrone interakcije, v živo ali na daljavo (klepet, videokonferenca), ali asinhrone komunikacije (forumi, glasila, novice, itd.)

Večina učnih izkušenj s kombiniranim poučevanjem temelji na štirih modelih:

ROTACIJSKI MODEL

Učenci menjajo med različnimi načini učenja, z vsaj enim digitalnim ali spletnim. Znotraj tega modela lahko nadalje razlikujemo:

- ***Model rotacije postaj***: v fizični učilnici imajo učenci na voljo eno ali več spletnih postaj za poglobljeno učenje, raziskovanje itd.
- ***Model rotacije v laboratoriju***: učenci imajo dostop do laboratorija, v katerem so na voljo spletne postaje;
- ***Model obrnjene učilnice***: spletno poučevanje v celoti ali delno nadomesti tradicionalni pouk.
- ***Model individualne rotacije***: vsak učenec ima svoj osebni urnik rotacije med tradicionalnim poukom in virtualnimi učenjem.

FLEKSIBILEN MODEL

Učenci večino svojih dejavnosti opravijo na spletu, v učilnici in pod nadzorom učitelja, ki ima tako več časa, da se posveti najbolj problematičnim učencem.

A LA CARTE MODEL

Najbolj prilagodljiv model s strani učenca, ki lahko samostojno oblikuje svoj učni načrt in izbere spletne vsebine, ki dopolnjujejo ali nadomeščajo pouk v učilnici, ki pa morajo ostati v vnaprej določenem obsegu. Skratka, medtem ko so nekateri vsebine na spletu, se druge izvajajo v učilnici tako, da učenci še naprej uživajo v interakciji z učitelji in vrstniki.

VIRTUALNO OBOGATENI

Učenci lahko delo opravljajo samostojno prek spleta, vendar se z učiteljem dogovorijo za individualna srečanja.

2.3 Kako oblikovati učni program?

Pri oblikovanju programa je potrebno upoštevati:

- **Cilji**: opredelitev učnih ciljev izobraževalnega program za vsako učno enoto in učno uro.
- **Ciljna skupina**: določitev ciljne skupine, ki ji je izobraževalni program namenjen.
- **Pričakovani izidi:** opis pričakovanih izidov učitelja.
- **Učno okolje**: opredelitev prostora v katerem bo potekalo učenje (laboratorij, učilnica, itd.).
- **Naprave, ki so na voljo učiteljem in učencem::** interaktivna table, računalnik, tablični računalnik, mobilni telefon, itd.
- **Tehnološka orodja**: izbira najprimernejša orodja glede na cilje (spletna raziskovalna orodja, elektronska pošta, oblak, omrežni video, podcasti, slike, e-knjige, predstavitve, dokumenti, video posnetki, učne platforme, aplikacije za telekonference).
- **Strategije poučevanja/komunikacije**: frontalni pouk, študijske skupine, možganska nevihta (brainstorming).
- **Učno gradivo**: razmislek o učnem gradivu za učence. Bolj kot bo gradivo raznoliko, bolj zanimive in privlačne bodo učne ure. Priprava učnih gradiv za spletni/asinhroni del poučevanja (odvisno od izbire modela kombiniranega učenja—glej zgoraj).
- **Časovna razporeditev**: kdaj izvesti učne ure (spletne in v živo). Tudi to je odvisno od izbranega modela kombiniranega učenja. Prilagojeni modeli so v tem smislu bolj dostopni, saj se lahko učenci odločijo, kdaj se bodo prijavili.
- **Orodja za ocenjevanje:** kako oceniti napredovanje učencev? Uporaba formalnih in/ali neformalnih orodij, orodij za samoocenjevanje, itd.

Za lažjo orientacijo si pomagamo s spodnjim seznamom:

- analiza udeležencev
- določite cilje
- določite medije in gradiva
- uporabite medije in gradiva
- zahtevajte participacijo udeležencev
- evalvacija in revizija

Orodja za kombinirano učenje

Učitelj lahko pri oblikovanju kombiniranega usposabljanja uporabi številna orodja. Nekatera izmed njih so:

GOOGLOVA UČILNICA

Učiteljem pomaga organizirati učilnice, spremljati uporabo datotek ter omogočiti dostop do dokumentov in povezanih medijev.

(https://classroom.google.com/u/0/h).

ZOOMOVA UČILNICA

Z aplikacijo Zoom lahko pripravite izobraževalno izkušnjo kot v učilnici. Aplikacija Zoom je plačljiva, vendar je učinkovita. Več o tem tukaj:

https://zoom.us/education

KAHOOT!

Kahoot je *"priporočljivo digitalno učno orodje, ki ga lahko učitelji uporabljajo za lažje ocenjevanje učencev in spremljanje njihovega učenja na zabaven in zanimiv način".*

(https://kahoot.com/kahoot-news/kahoot-highlighted

VIDEI IN PROGRAMI ZA UREJANJE VIDEA

Pri dejavnostih lahko uporabljate videoposnetke, tudi interaktivne, s katerimi se učenci lahko poigrajo. Učencem lahko omogočite tudi, da sami ustvarijo videoposnetek, s čimer boste spodbudili učne procese (z ustvarjanjem vsebine o določeni temi se bodo naučili več o njej). Seznam brezplačnih virov za urejanje videoposnetkov najdete tukaj:

https://www.shopify.com/blog/best-free-video-editing-software

MOODLE

Moodle je odprtokodna učna platforma, programska oprema, ki jo lahko prenesete brezplačno in je *"zasnovana tako, da izobraževalcem, administratorjem in učencem zagotavlja zanesljiv, varen in integriran sistem za ustvarjanje prilagojenih učnih okolij".*

(https://moodle.org/?lang=en)

Stvari, ki jih je potrebno upoštevati pri oblikovanju programa

KONTEKST

Pri načrtovanju in izvajanju pouka morate upoštevati družbeno, kulturno in organizacijsko okolje učencev. Ideja je, da učna izkušnja ustrezala resničnosti učencev, tako je vsebina bolj privlačna, učenje pa dolgotrajnejše. Dejansko je prehod med učnim procesom in "nadaljnjim spremljanjem" lažji in učinek multiplikacije bolj učinkovit.

RAZNOLIKOST IN USTREZNOST

Kombinirano učenje temelji predvsem na dejavnostih, ki temeljijo na nalogah. Pomembno je, da se ohranita zavzetost in motivacija. Zato morajo biti naloge za posameznike in skupine ustrezne, zahtevne in privlačne. Učenje, ki temelji na nalogah, je priporočljivo za seznanjanje udeležencev s tehničnimi vidiki platform. Vendar je bistveno, da se ne spremeni v seznam nalog z določenim rokom, kar je morda povezano s formalnim izobraževanjem. "Jasno in učinkovito" učenje na podlagi nalog na začetku je lahko dolgoročno zelo odbijajoče.

HOLISTIČEN PRISTOP

Učitelj mora upoštevati kognitivne, afektivne in praktične sposobnosti učencev. Spletno učenje ima lahko nekatere slabosti, ki jih je treba odpraviti (npr. pomanjkljivosti virtualnega stika pri obravnavi čustev in depersonalizacija učilnice; težnja, da bi se večinoma opirali na naloge, ki temeljijo na pisanju; potreba po dopolnjevanju spletnih dejavnosti z dejavnostmi v različnih kontekstih udeležencev izven spleta). "Organizacija sinhronih srečanj, govorjenje in ne le pisanje, uporaba risb, miselnih zemljevidov, videoposnetkov za določene dele učnih enot in sodelovanje v e-dejavnostih (e-posvetovanja, e-kampanje ...)" so bile prepoznane kot najboljše prakse za celostni pristop k kombiniranemu učenju.

2.4 Za zaključek

Navdihujoče načelo kombiniranega učenja je prilagodljivost in postavitev učenca v središče izobraževalne dejavnosti s pomočjo novih tehnologij v kombinaciji s tradicionalno interakcijo učitelja in učencev.

Cilj je učencem zagotoviti celovito, uspešnejšo in bolj formativno izkušnjo, pri čemer je treba upoštevati njihov učni čas, osebne dejavnosti zunaj šole in njihova nagnjenja in želje.

Čeprav je kombinirano učenje razdeljeno na štiri modele, je treba upoštevati načela, ki razlikujejo kombinirano učenje od preprostega spletnega usposabljanja, načini uporabe modelov pa so lahko neskončni.

Za nadaljnje branje:

- https://rm.coe.int/16807023b3
- http://hippasus.com/resources/sweden2010/SAMR_TPCK_IntroToAdvancedPractice.pdf

3. MODELI KOMBINIRANEGA UČENJA, KAKO IZVESTI IN OBLIKOVATI SVOJE MODELE, KI BODO USTREZALI POTREBAM UČENCEV IN RAZREDA

Pri kombiniranem učenju se sinhrono učenje sreča z asinhronimi učnimi tehnikami, pri čemer obe sferi izkoristita prednosti. Kombinirano učenje ne izkorišča le prednosti izvajanja sinhronega učenja, temveč ima tudi možnost izkoristiti tehnike "sledi svojemu tempu", ki je del asinhronega učenja. Vendar predpostavimo, da želite v celoti izkoristiti prednosti kombiniranega učenja v neformalnem izobraževanju odraslih. V tem primeru je dobro, da se seznanite z različnimi modeli kombiniranega učenja in kako jih uporabiti. Kombinirano učenje vključuje izkoriščanje interneta, ki vsakemu učencu omogoča bolj prilagojeno učno izkušnjo, vključno z večjim nadzorom učencev nad časom, krajem, potjo in hitrostjo učenja.

3.1 Modeli kombiniranega učenja

Kot smo že omenili, Christensenov inštitut opisuje štiri različne modele kombiniranega učenja. Večina programov kombiniranega učenja je podobna enemu od štirih modelov: rotacijski, fleksibilni, A La Carte in obogatena realnost. Model rotacije vključuje štiri pod modele: rotacija na postajah, rotacija v laboratoriju, obrnjena učilnica in individualna rotacija.

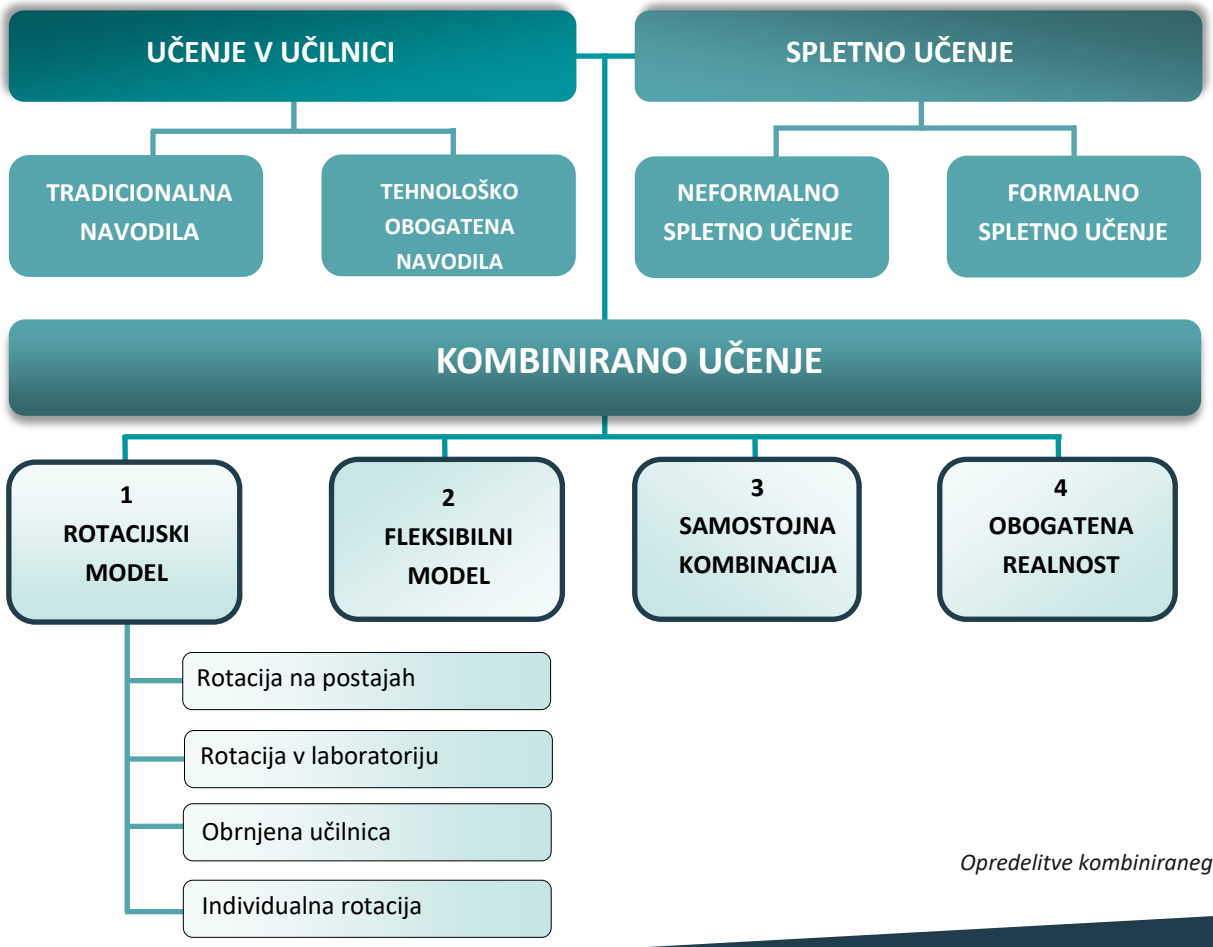

Opredelitve kombiniranega učenja

TeachThought, organizacija, ki se posveča inovacijam v izobraževanju, je oblikovala 12 modelov kombiniranega učenja: Rotacija postaj; laboratorijska rotacija; kombinirano učenje na daljavo (ali obogatena realnost); fleksibilno kombinirano učenje; obrnjene učilnice; projektno kombinirano učenje; samostojno usmerjeno kombinirano učenje; kombinirano učenje od znotraj navzven; kombinirano učenje od zunaj navznoter; dopolnilno kombinirano učenje in kombinirano učenje na podlagi mojstrstva.

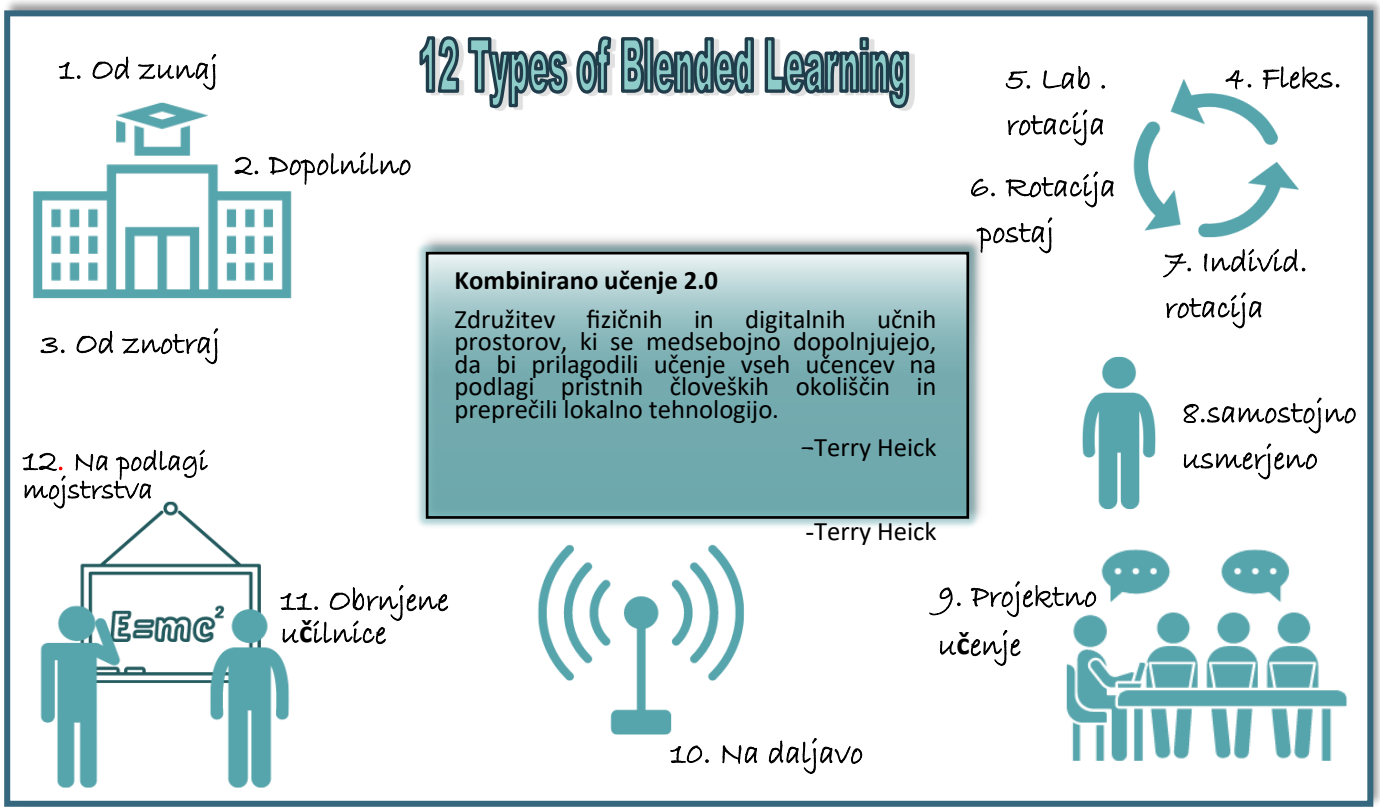

Vrste kombiniranega učenja

3.2 Kako implementirati in ustvarit lasten model

'Flip Edu Up (FEU)' projekt cilja na posodobitev sistema izobraževanja odraslih in poklicnega usposabljanja z kombiniranega učenja s pomočjo ciljev, navedenih v nadaljevanju:

- izboljšanje pedagoških spretnosti izobraževalcev odraslih.
- Izboljšati digitalne spretnosti izobraževalcev in odraslih udeležencev izobraževanja
- Izboljšati zmogljivosti izobraževalcev odraslih za izvajanje visokokakovostnih tečajev z uporabo kombiniranega učenja
- podpirati posodobitev izobraževalnih sistemov usposabljanja
- pomagati pri pripravljenosti, odpornosti in učinkovitosti izvajalcev izobraževanja pri ravnanju v primeru višje sile, tako da jih opremite z orodji in miselnostjo, ki so potrebni za nadaljevanje učnega procesa in napredek
- olajšati prehod iz tradicionalnih učnih okolij v učilnicah na spletno učenje v primerih, ko hibridno/ kombinirano učno okolje ni mogoča.

Predlog modela projekta "FlipEduUp" temelji na potrebah analitičnega sistema, kombiniranega učenja in sodelovalnega učenja. Za lažje razumevanje si moramo učni proces predstavljati kot dolgo potovanje z letalom. Zato smo naš model poimenovali: **FlipEduUp letalski model znanja.**

3.3 Flip Edu Up letalski model znanja

Za mnoge odrasle je načrtovanje vseživljenjskega učenja lahko stresna situacija, zaradi učnih omejitev, dostopnostjo izobraževanja, visokih šolnin. Metode so pogosto konfuzne, vendar je lahko z ustreznim načrtovanjem in pripravo učenje učinkovito in preprosto. Pred prihodom v "učilnico" je potrebna temeljita priprava, ki omogoča boljšo učno izkušnjo.

Programi izobraževanja odraslih se načrtujejo in pregledujejo sproti ter so usmerjeni v potrebe različnih skupin. Ker je za izobraževanje odraslih - vsaj načeloma - značilna prostovoljna udeležba, je treba raziskati interese potencialnih udeležencev. Na primer, če se odrasla oseba odloči, da bo razvijala jezikovne spretnosti, njeno delovno mesto pa ne ponuja možnosti kritja stroškov jezikovnega tečaja, odrasla oseba aktivno išče tečaje, to lahko naredi na način, da:

- Poiščite najcenejše tečaje, ki so na voljo na trgu
- Poiščite spletni tečaj, ki je na voljo v aplikaciji
- Iskanje jezikovnih tečajev na spletu
- Poiščite nevladne organizacije ali združenja, ki ponujajo brezplačne tečaje
- Tečaji ob koncu tedna ali v prilagodljivem času

FlipEduUp letalski model učenja

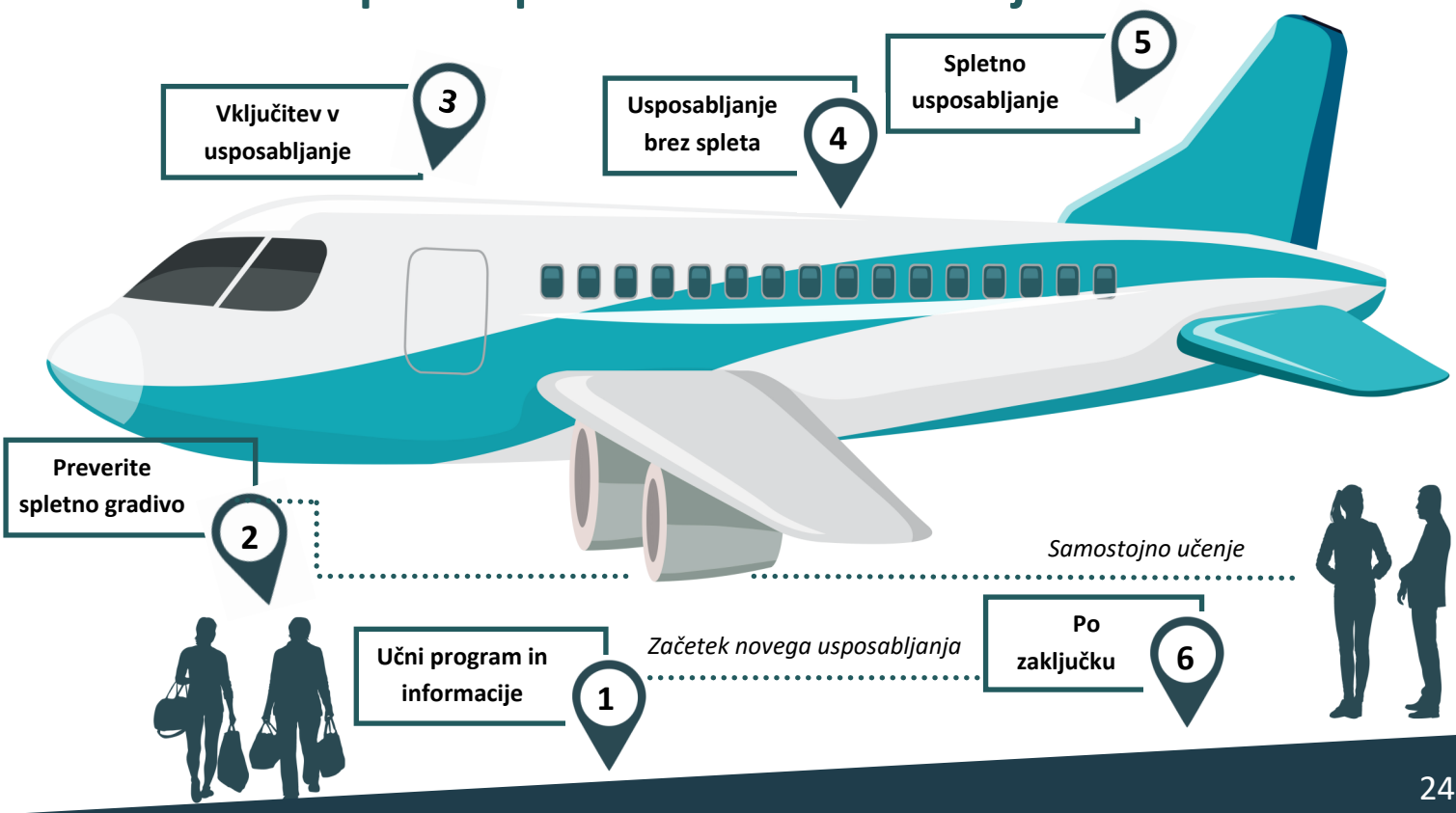

KORAK 1: Po prijavi na usposabljanje si natisnite učni načrt in informacije

Oblikovanje usposabljan za odrasle, omogoča učečim se, da razširijo svoje spretnosti in pridobijo pomembno znanje, tudi, če jim primanjkuje časa in oklevajo glede “vkrcavanja na letalo znanja FlipEduUp”. Usposabljanje, ki ga predlagamo naj bi uporabljalo kombinirane učne programe, ki omogočajo odkrivanje novih priložnosti v prilagojenem tempu in dostop do spletnih in drugih virov, kadar koli jim to ustreza.

Ko je učni načrt pripravljen, je potrebno odraslim udeležencem omogočiti, da ga poiščejo s pomočjo medijev, ki jih uporabljajo [radio, glasila, letaki, spletne strani, aplikacije...] hkrati pa jim je potrebno omogočiti, da si učni načrt prenesejo z namenom analize.

Natisnite učni načrt in Informacije takoj, ko se prijavite na usposabljanje. Učni načrt vsebuje vse pomembne informacije, kot so opis usposabljanja, cilji usposabljanja, učni cilji, načrt ocenjevanja, razpored dejavnosti, seznam literature. Učni načrt deluje kot vodnik za odrasle udeležence izobraževanja. Z določitvijo ciljev usposabljanja in rezultatov učenja seznanite učence z vsebino, ki jo bodo obravnavali. Urnik jim pove tudi kaj lahko pričakujejo od usposabljanja in časovni razpored teh pričakovanj.

V učilnico ne pozabite prinesti učnega načrta.

STEP 2: Preverite spletno gradivo

Ta korak je pomemben za učenca, saj se bo tako pripravil na učno potovanje. Poleg tega se morajo izvajalci usposabljanja zavedati, da so učenci "lačni znanja", zato jim bodo, če pripravijo nekaj gradiv za bodoče vpisane, dali predstavo o tem, kaj lahko pričakujejo od usposabljanja.

Pri pripravi na usposabljanje so pomembni viri in upoštevanje datuma dodajanja gradiva. Eno od pravil, ki jih je treba upoštevati, je TVVP (točnost, verodostojnost, veljavnost in pokritost), ki ga lahko povzamemo s temi stavki:

- preverite, kdo je objavil vir, njegov namen, kdaj je bil ustvarjen/posodobljen in njegovo vsebino.
- preverite, ali je vsebina morda pristranska ali spletna stran vsebuje reference ali zanesljive povezave do drugih virov, ali je gradivo posodobljeno.

Med pripravami na usposabljanje poskusite poglobiti njihovo znanje o temah, ki bodo obravnavane, da bodo lahko aktivno sodelovali v učnem procesu. Izobraževalec naj pripravi zanimivosti in čim več primerov praktične uporabe, za lažje osvajanje novega znanja.

Učenje je pustolovščina, zanimivo potovanje! Bolje kot ste pripravljeni na potovanje, bolj boste pri učenju uživali.

STEP 3: Vključitev v usposabljanje

Vključitev v usposabljanje vključuje vpis novega učenca v vnaprej pripravljeno usposabljanje ali seznanitev novega učenca s sošolci in učitelji/trenerji. Ker ponujamo kombinirane učne tečaje, se bo lahko udeleženec na spletni strani projekta v le nekaj korakih vpisal v trenutno razpoložljive tečaje.

Izberite gumb "Pojdi v razred", ki vas bo preusmeril na stran usposabljanja na učni platformi. Če je to vaš prvi tečaj, se boste morali prijaviti ali registrirati s svojim imenom, e-pošto in geslom. Nekatere platforme omogočajo prijavo prek družabnih omrežij ali zahtevajo več kontaktnih podatkov. Ko se prijavite, lahko kliknete gumb Vpis/registracija ali Pridružite se tečaju in se začnete učiti.

Vključitev v usposabljanje je ena izmed najbolj pomembnih dejavnosti v učnem procesu, saj se bomo zaradi tega izognili zgodnjemu odhodu (osip učencev). Ta postopek bo učencu predstavil njegove nove odgovornosti in ga seznanil s kulturo izobraževalne ustanove. Tako kot vsaka učna izkušnja je učinkovita vključitve proces in ne enkraten dogodek. Vključitev v učni proces hitro pripravi udeležence, da postanejo produktivni in okrepi odločitev, da se pridružijo učnemu procesu.

STEP 4: Usposabljanje brez spleta

Usposabljanje v živo omogoča tudi različne načine in sloge učenja ter priložnostno usposabljanje učiteljev, saj fizična prisotnost omogoča več interaktivnih in praktičnih dejavnosti, ki na spletu ne bi bile mogoče.

Čeprav je učenje v živo bolj zamudno, manj razširljivo in ga je težje organizirati kot spletno učenje, bo učno okolje vedno prinašalo pomembne prednosti za učenca in celotno učno izkušnjo.

Med fazo usposabljanja, ki poteka v živo, se lahko uporabijo naslednji rotacijski modeli:

- Rotacija postaj
- Laboratorijska rotacija
- Obrnjene učilnice
- Individualna rotacija

Pri tem načinu usposabljanja predlagamo delo v majhnih skupinah ali podajanje navodil celotnemu razredu, skupinske projekte, individualno poučevanje in naloge svinčnik in papir. Udeleženci se lahko učijo predvsem v učilnici, razen domačih nalog in vaj, ki sledijo.

STEP 5: Usposabljanje s pomočjo spleta: : Samostojni tempo in sinhronost

V tem koraku se bomo osredotočili na praktične vidike samostojnega učenja in uporabili različne metode, kot so sodelovalno učenje in samostojna predelava spletnega gradiva. Predlagamo oblikovanje tečaja na spletni platformi, v katerega se lahko učenci vpišejo kadar koli želijo in ga opravijo z lastno hitrostjo, ne da bi jim bilo treba upoštevati kakršne koli roke.

Pomembno si je zapomniti, da samostojen tempo pomeni, da ni potrebno, da se učenci vpišejo istočasno. Npr., ni »skupin« ali »sprejemov« učencev na določen datum začetka. Samostojni tempo v bistvu pomeni, da lahko vsakdo začne in konča kadar koli in to asinhrono.

Da bi bilo na usposabljanju več sodelovanja, lahko prilagodite nekatere dejavnosti iz “Flex modela”. Vaje in teme za razpravo so del spletnega učenja, čeprav učence občasno usmerja k dejavnostim brez spletne povezave. Učenci se po individualno prilagojenem, dinamičnem urniku premikajo med načini učenja. Učitelj/izobraževalec mora zagotoviti fleksibilno in prilagodljivo spletno podporo pri aktivnostih s pomočjo video klepeta. Aplikacije za neposredno sporočanje in klepet ponujajo možnost komuniciranja v realnem času preko spleta. Številne priljubljene aplikacije za neposredno sporočanje poleg besedilnega klepeta ponujajo tudi glasovni in video klepet ter celo souporabo zaslona.
Predlagamo poučevanje v majhnih skupinah, skupinske projekte in individualno poučevanje. Nekatere izvedbe imajo obsežno podporo za video klepet, medtem ko imajo druge minimalno.

STEP 6: Po končanem usposabljanju

Ta korak je le začetek nove izkušnje. Učeči se mora biti sposoben nadaljevati svoje izobraževalno potovanje s podoro FlipEduUp ali brez nje. Ta proces imenujemo vseživljenjsko učenje. Zavedamo se, da je eden izmed najboljših načinov vključevanja in spodbujanja odraslih k dejavnosti iz resničnega sveta. Po zaključku poti letalskega modela znanja FlipeEduUP je učeči se opremljen z dovolj spretnostmi in kompetencami, da nadaljuje svoje učenje na neformalni ali priložnostni način.

Učeči se ima dve možnosti:

- Vključitev v novo učno izkušnjo - vrnitev na začetek 'FlipEduUp letalskega modela učenja'
- Samostojno učenje - učeči so se opremljeni s spretnostmi in kompetencami, da lahko sami odkrivajo nove načine učenja.

Ne pozabite: Vedno se lahko obrnete na konzorcij "FlipEduUp", kjer vam bodo svetovali.

Udeleženci bodo imeli dostop do naših učnih gradiv, dejavnosti in učnih načrtov ter bodo lahko še naprej sodelovali na forumih in bili deležni svetovanja s strani spletne službe za pomoč uporabnikom. 'FlipEduUp' bo udeležence izobraževanja ohranjal tako, da jim bo na družbenih medijih in drugih spletnih platformah zagotavljal stalne posodobitve. Ključna je podpora učencem, ki so aktivno vključeni v učni proces.

Naš cilj je oblikovati nepozabne tečaje e-izobraževanja, ki ustrezajo individualnim potrebam odraslih udeležencev, ter čim bolje izkoristiti orodja za oblikovanje e-izobraževanj.

4. Izvedba usposabljanja/izobraževalnega programa

Izvajanje programa izobraževanja ali usposabljanja v izobraževanju odraslih predpostavlja, da takšen program izobraževanja ali usposabljanja že obstaja. To je mogoče tudi opaziti, saj poučevanje vedno temelji na pripravljalnem delu in nikoli ne nastane ad hoc, brez predhodnih pogojev. Noben inštruktor ne bo vstopil v situacijo poučevanja/učenja, ne da bi imel pri roki načrt in potrebno učno gradivo, noben udeleženec se ne bo odločil za ponudbo tečaja, ne da bi bil z opisom tečaja v grobem obveščen o vsebini in metodah, in na podlagi svojega že obstoječega znanja in spretnosti ter ambicij ugotovil, da je ponudba tečaja zanj primerna. Oba - predavatelj in udeleženec - se v izobraževanju odraslih srečujeta na "pogodbeni podlagi", ki omogoča namerno učenje in je zanjo značilna skupna namera, razdelitev vlog in funkcij ter določena stopnja načrtovanja in nadzora.

Vendar pa mora biti izobraževalni program dobro razvit in izvajanje skrbno načrtovano, da je izvajanje optimalno, kot si ga nedvomno vsi želimo. To poglavje se osredotoča na proces načrtovanja. Prikazuje, katere funkcije ali osebje bi morali biti vključeno v proces načrtovanja, katere teme načrtovanja so na mizi in katere razvojne rezultate bi bilo smiselno spremljati. Teme načrtovanja, pomembne za izvajanje, so predstavljene na način, ki upošteva posebnosti ustanov za izobraževanje odraslih in omogoča inštruktorjem, razvijalcem in vodstvu izobraževalne ustanove, da jim nemoteno sledijo.

4.1 Razvoj in/ali poučevanje v izobraževanju odraslih

Odvisno od institucije (finančna sredstva, osebje, organizacijska struktura, izobraževalnih programov) in od nadaljnje vpetosti v pravne predpise ter kulturne in navad danega izobraževalnega sistema, je razvoj inovativnega izobraževalnega produkta lahko zelo specializirana naloga, za katero so bili razviti številni modeli in postopki v zadnjih desetletjih.

Izkušnje kažejo, da se v nekaterih državah, kot sta Nizozemska in ZDA, kažejo jasne razlike v funkcionalnosti in pogosto tudi kadrovsko glede razvoja pouka in izvedbo pouka. Tam je praksa, da se v večjih institucijah pripravijo izobraževalni programi ali programi usposabljanja, ki jih pripravijo izbrani inštruktorji za izobraževanje odraslih ali celo posebej imenovani oblikovalci navodil in usposabljanj.

Program izobraževanja ali usposabljanja nato izvajajo inštruktorji, ki izvajajo lekcije. Ta delitev dela se lahko v kadrovskem načrtu odraža kot razlikovanje med oblikovalci navodil in inštruktorji izobraževanja odraslih.

V nemško govorečih državah pa tradicionalno prevladuje bolj integriran, celosten pristop, pri katerem inštruktorji izobraževanja odraslih razvijajo svoje izobraževalne programe, čeprav se na nekaterih področjih izobraževanja odraslih, npr. pri poučevanju jezikov, močno zgledujejo po knjigah in gradivih, ki jih izdajajo založbe učbenikov. Ta posebna vrsta inštruktorjev izobraževanja odraslih poskrbi za vse, vključno z izvajanjem. Izobraževalni programi v ožjem smislu imajo podrejeno vlogo, poučevanje v izobraževanju odraslih naj bi bilo tudi z vidika inštruktorjev zelo individualizirana zadeva. Vendar pa je treba videti, ali in v kolikšni meri se bo ta pristop spremenil zaradi digitalizacije izobraževalnih virov in vse večjega pomena "končnih izdelkov", kot so MOOC, razlagalni filmi, moduli e-učenja itd. v institucijah izobraževanju odraslih.

4.2 Izvedba kot faza ISD procesa: prehodna faza procesa

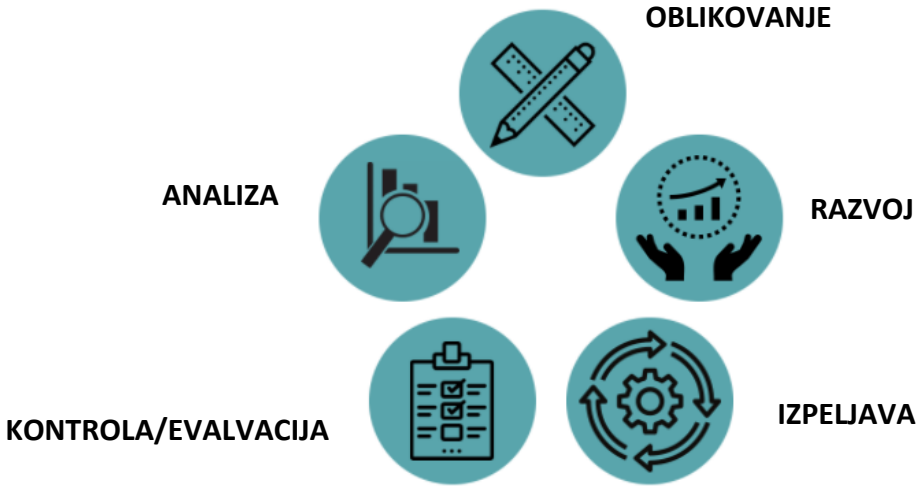

V vsakem primeru pa je z vidika razvijalcev poučevanja za implementacijo izobraževalnega izdelka kot sklopa načrtovanih postopkov ter učnih orodij in medijev v vsakdanje življenje izobraževalne ustanove potrebno njegovo ustvarjanje. Prehod med njima je mogoče predstaviti s splošnim procesom razvoja učnega sistema (ISD), ki izvira iz dela v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja in je razdeljen na pet faz, in sicer (1) analizo, (2) načrtovanje, (3) razvoj, (4) izvajanje in (5) kontrola/evalvacija. Številni poznejši modeli ISD so delno kritično obravnavali ta splošni procesni model, pa tudi skrb za ISD na splošno. Kljub temu je na tej točki zelo primerno, da pragmatično kontekstualizirati in sistematično razviti predmet tega poglavja, in sicer izvajanje. Kot je razvidno, je izvajanje ena od faz. Začne se, ko je razvoj programa izobraževanja/usposabljanja večinoma končan. Kar je prisotno na prehodu med razvojem in izvajanjem, bo najprej opisano kot izhodišče.

REZULTATI PRVE FAZE „ANALIZA“

V fazi analize se najprej razjasni in opredeli učni problem ter ocenijo že obstoječa relevantna znanja, spretnosti in stališča. Predvideva se, kakšni so viri učencev ali njihova pripravljenost, da jih vključijo v učni proces. Časovni viri so pomembni za določitev delovne obremenitve in tudi učnega okolja in učne strategije. Nato se opredelijo učni cilji ali učne naloge in izberejo ustrezne učne strategije. Upošteva se tudi, ali in v kolikšni meri lahko izobraževalna ustanova aktivira časovne, finančne in kadrovske vire za izvajanje obravnavanih učnih strategij. Na koncu faze analize je jasno dvoje: (1) ali in v kolikšni meri lahko tečaj, usposabljanje ali podoben izdelek izobraževanja odraslih reši določen problem in (2) s katerimi andragoškimi strategijami je to mogoče uspešno in učinkovito doseči. Tako je bila ustvarjena legitimacijska podlaga za nadaljnji razvoj izdelka, izdelani so bili temelji za nadaljnji metodološko-didaktični razvoj.

REZULTATI DRUGE FAZE “OBLIKOVANJE”

V fazi oblikovanja se oblikujejo učni cilji, zbere se ustrezno učno gradivo, ki se analizira in didaktično skrajša. Načrtujejo se učne ure in sistematično se določi, kaj in kako se bo učilo. Hkrati se izberejo instrumenti za opazovanje in ocenjevanje učnega napredka.

Ob koncu faze oblikovanja je razvojno delo že precej napredovalo. Zdaj je izdelana metodološko-didaktična strategija, v primeru izdelkov kombiniranega učenja pa so upoštevani medijsko-pedagoški in tehnični vidiki. Na voljo je analiza gradiva ali vsebine in pripravljen je načrt pouka. Za vse načrtovane module e-učenja, videoposnetke, educaste itd. so bile izdelane zgodbe, opredeljena sta bila grafična zasnova in uporabniški vmesnik, pripravljene so bile predloge.

REZULTATI TRETJE FAZE “RAZVOJ”

V fazi razvoja razvijalci obdelajo vsebino, ustvarjeno v fazi oblikovanja, z bolj ali manj obsežno tehnično podporo, odvisno od izbranih formatov e-učenja in ustrezne programske opreme. V razvojni fazi se inovativni izobraževalni izdelek z vsemi ustvarjenimi gradivi preizkusi v skladu s testnim načrtom in popravi na podlagi danih povratnih informacij.

Ob koncu razvojne faze je program izobraževanja/usposabljanja ali inovativni izobraževalni izdelek pripravljen do te mere, da se lahko osredotočimo na izvajanje.

4.3 Izvedbena faza: naloge in osebje

Pri razvoju programov izobraževanja in usposabljanja, tj. obsežnih standardiziranih izobraževalnih programov, ki se izdelajo z velikimi stroški in so kasneje večkrat uporabljeni, razvoju dejanskega izobraževalnega programa sistematično sledijo razmisleki o tem., kako ga najbolje uvesti v izobraževalno ustanovo in ga v njej tudi uresničiti. Rezultat teh premislekov je načrt izvajanja, ki običajno vključuje ugotavljanje sposobnosti inštruktorjev za izvajanje izobraževalnega programa in pripravo učencev na izobraževalni program. V programih kombiniranega učenja je smiselno ta izvedbeni načrt razširiti s tehničnim načrtom.

Očitno je, da izvedbenega načrta ne bi smeli pripraviti samo razvijalci, ki delajo v fazah od 1 do 3. V razvojno delo bi morali biti na potrebnih mestih vključeni pedagoški in komercialni menedžment, strokovnjaki za razvoj človeških virov, trženje in tehnologije. Pomembno je tudi, da se vključijo zainteresirane strani in potencialni udeleženci, da se upoštevajo njihove pripombe pri načrtovanju izvajanja.

4.4 Priprava izvajalcev: Načrt za udeležence

Inštruktorji imajo v izobraževanju odraslih (tako kot v drugih izobraževalnih sektorjih) pomembno vlogo. Zato je pri uvajanju kombiniranega učnega izdelka bistveno, da se inštruktorji seznanijo z izobraževalnim programom, saj jim to omogoča da ga lahko uporabljajo in opravljajo svoje andragoške naloge. Kako to doseči, je predmet analize in načrtovanja, rezultati pa se odražajo v načrtu za inštruktorje. V središču tega načrta je tradicionalno klasično usposabljanje inštruktorjev, dejansko pa je treba danes o metodološkem spektru razmišljati veliko bolj variabilno. In še: v skladu z geslom "Prakticiraj, kar govoriš!" bi se moral pri oblikovanju in načrtovanju ukrepov z vidika metodologije, medijev, orodij in gradiva približati inovativnemu izobraževalnemu produktu.

V načrtu inštruktorja morajo biti poleg časovnega okvira, odgovornosti in proračuna opredeljena tudi orodja in vsebina, kolikor je to mogoče. Naslednja poglavja so namenjena kot predlog za pripravo inštruktorjev v okviru obsežnejšega programa izobraževanja in usposabljanja, primerna pa so tudi kot spodbuda za izvajanje manjših izobraževalnih izdelkov.

Zahteve za inštruktorje, ki izvajajo program izobraževanja/usposabljanja

Pri oblikovanju zahtev se uporabljajo rezultati faze analize. Kljub temu je treba prvotne predpostavke preveriti glede na dejanske rezultate razvoja in jih po potrebi spremeniti. Koristno je razlikovati med splošnimi in posebnimi zahtevami. Splošne zahteve so zahteve, ki jih izobraževalna ustanova na splošno postavlja svojim inštruktorjem. Pri inštruktorjih, ki so že v službi izobraževalne ustanove, je treba upoštevati, da so izpolnjene. Posebne zahteve izhajajo iz posebnih značilnosti izobraževalnega programa. Načeloma so lahko povezane z vsebino, lahko pa se kažejo tudi v metodologiji, pri izbiri tehničnih sredstev ali pri oblikovanju odnosa med inštruktorjem in udeležencem. Posebne zahteve je mogoče zelo preprosto oblikovati glede na znanje, spretnosti in odnose in so - dovolj konkretno oblikovane - podlaga za ocenjevanje, ki sledi.

Ocena za določitev potreb po usposabljanju

Katalog zahtev in katalog posebnih zahtev sta podlaga za ocenjevanje. Ocena mora biti sestavljena iz dveh delov: vprašalnika za samooceno in razgovora z osebjem, v katerem se samoocena potrdi s pogovorom. Za samoocenjevalni vprašalnik so postavke izpeljane iz kataloga posebnih zahtev; imajo Likertovo lestvico in so smiselno razporejene. Če ima izobraževalni program visoko stopnjo inovativnosti, je treba posebne zahteve prenesti v samoocenjevalni obrazec. Predpostavimo, da je inovativnost le v nekaterih delih izobraževalnega programa, za druge dele pa lahko domnevamo, da imajo inštruktorji zahtevane kompetence. V tem primeru lahko obrazec za samoocenjevanje zajema tudi samo inovativne dele. Rezultate samoocenjevanja inštruktorji predstavijo vodji na sestanku zaposlenih. Inštruktor lahko dobi povratne informacije in po potrebi prilagodi svojo samooceno.

Individualni učni in razvojni načrti

Da bi prihranili sredstva izobraževalne ustanove in inštruktorjev, je priporočljivo, da čim bolj natančno pripravite osebje. Na sestanku osebja se na podlagi stopnje izpolnjevanja zahtev sestavi individualni načrt učenja in razvoja. Vodilno vprašanje je, kako odpraviti vrzel med zahtevami in obstoječim znanjem, spretnostmi in stališči tako, da bo inštruktor lahko izvajal izobraževalni program. Pri pripravi načrta za inštruktorja se opravi razvrstitev v tri skupine potreb po usposabljanju za katere se nato pripravijo sklopi ukrepov:

A: Vsi inštruktorji imajo vrzel v znanju: vsi (še) nimajo notranjega pogleda v izobraževalni program. Načrt za inštruktorje mora zagotoviti pogled na osnovni priročnik za inštruktorje, ki pojasnjuje, kako uporabljati izobraževalni program v vseh njegovih delih, in opisati usposabljanje za kombinirano učenje, ki pomaga inštruktorjem, da se seznanijo z izobraževalnim programom.

B: Velikemu delu inštruktorjev je skupna inovacijska vrzel. Kot je prikazano zgoraj, je lahko na vsebinskem področju izobraževalnega programa, pa tudi na področju metodologije, sredstev itd. Za to skupino je smiselno opredeliti ukrep, ki je natančno prilagojen prav njim. Če na primer izobraževalni program govori o posebej inovativnem pristopu k prehrani v starosti, ki ga mnogi inštruktorji gospodinjstva še niso slišali, potem je lahko že komplet knjig zadosten korak k zapolnitvi vrzeli v znanju. Če je izobraževalni program o novi sprostitveni tehniki, ki je inštruktorji na oddelku za zdravje še ne poznajo, potem je potrebno posebno usposabljanje, ki ga lahko oblikuje inštruktor ali pa se pomoč poišče zunaj institucije. Na tej točki mora načrt za inštruktorja vsebovati verjetne predpostavke o potrebah po usposabljanju in pogled na to, kako bodo te potrebe po usposabljanju izpolnjene. Opisati mora tudi, kako bo ugotovljeno, ali so bile potrebe po usposabljanju izpolnjene in v kolikšni meri. V ta namen se lahko uporabi analiza STARR in povratne informacije kolegov.

C: Majhna skupina inštruktorjev ima zelo specifične potrebe po usposabljanju, ki so nepredvidljive in zahtevajo individualne rešitve in na katere se organizacija ne more pripraviti, tudi če spoštuje načelo učinkovitosti. V teh primerih bi moral vodja, ob podpori HRM, zelo hitro izpostaviti te potrebe. Prav tako je zelo pomembno, da se sporoči finančni okvir takšne rešitve.

Sestanek zaposlenih se v vsakem primeru konča z individualnim načrtom učenja in razvoja, iz katerega so razvidne vrzeli, ki jih je treba odpraviti, in dogovorjeni ukrepi.

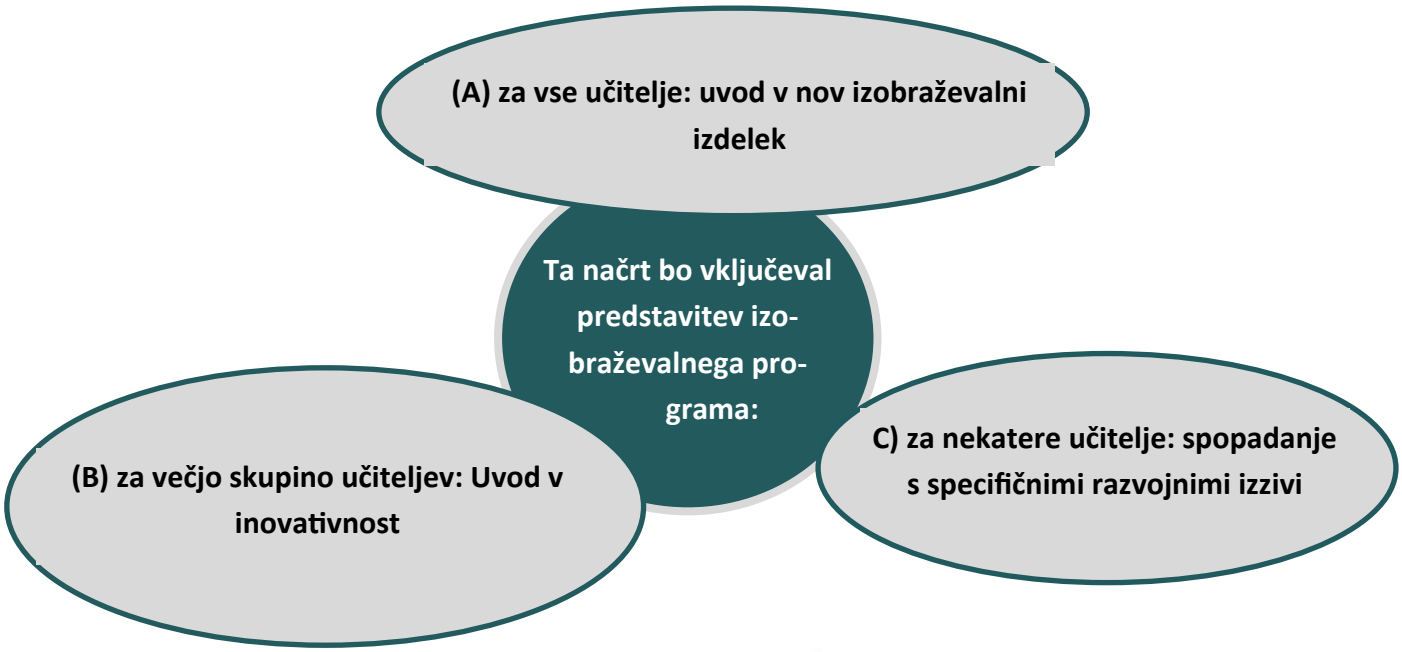

(Po želji:) Ocena kvalificiranosti in certificiranje

Na vprašanje, ali in kako se po individualnem programu učenja in razvoja ugotavlja in potrjuje izpolnjevanje, je treba odgovoriti v institucionalnem kontekstu in glede na nov izobraževalni program, ki ga je treba uvesti. Nekatere izobraževalne ustanove beležijo delo na individualnih učnih in razvojnih načrtih ter uspešnost na podlagi formativnega in sumativnega ocenjevanja, ki so v njih predvideni, in menijo, da to zadostuje.

Nekatere druge izobraževalne ustanove dajejo poudarek končnemu dokazilu o dosežkih in certifikatu. Obstajajo tudi izobraževalni izdelki, pri katerih se uvajanje, priprava in pridobivanje s strani inštruktorjev konča s potrdilom, ki ga je potrebno redno obnavljati. Načrt za inštruktorje mora jasno navajati tudi to in opisati ustrezne postopke.

(Po želji:) Podpora pri izvajanju, npr. kolegialna posvetovanja

Glede na stopnjo inovativnosti je morda smiselno, da se v načrt inštruktorja vključi podpora pri izvajanju. Izkušnje kažejo, da nič ni tako natančno kot realnost in da se nekatere težave pojavijo šele pri samem izvajanju. Zelo primerna oblika podpore pri izvajanju je kolegialno posvetovanje. Pri tem je mogoče skupaj z drugimi inštruktorji preučiti svojo prakso, dobiti kolegialne povratne informacije in v določenih okoliščinah poiskati alternativne rešitve. Večinoma se uporabljajo tudi drugi izrazi sinonim za to obliko: intervizija, kolegialna razprava o primeru in včasih tudi skupine za izmenjavo izkušenj.

To so vsebinska področja, ki so podrobno opisana v načrtu inštruktorja. Ali je vse delo opisano dokončno, je odvisno od obsega pooblastila, ki ga je razvojna skupina prejela od vodstva. Recimo, da pooblastilo poleg bolj konceptualnih navedb v načrtu inštruktorja vključuje tudi izdelavo operativnih gradiv, kot so obrazci za samoocenjevanje ali navodila za inštruktorje. V tem primeru je to mogoče in zelo smiselno, zlasti če je to treba narediti hitro. Predvidevamo lahko, da bodo potrebne razvojne zmogljivosti na voljo z razširitvijo skupine razvijalcev, kot je predlagano zgoraj.

Poleg vsebinskih področij so v načrtu za inštruktorje navedene tudi izjave o časovnem okviru, časovnici, virih in odgovornostih. Ti vidiki spadajo v osnovno področje upravljanja, ki bo vključeno v razširjeno razvojno skupino. Na tej točki jih ne bomo podrobneje obravnavali.

4.5 Priprava udeležencev: načrt za udeležence

Pripraviti udeležence na nov izobraževalni program, ki je bil razvit? Kako naj bi deloval? Udeleženci postanejo udeleženci šele takrat, ko sodelujejo v razvitem inovativnem izobraževalnem programu, tečaju, usposabljanju itd. Ali?

Institucije za izobraževanje odraslih običajno delujejo tako, da širši javnosti ponujajo tečaje, usposabljanja, delavnice, predavanja, izobraževalne izlete itd. s pomočjo tiskane programske knjižice, svoje spletne strani ali prek družbenih medijev. Razpon tem je širok: politično izobraževanje, kulturno izobraževanje, učenje tujih jezikov, zdravstveno izobraževanje, družinsko izobraževanje, digitalno izobraževanje, osnovno izobraževanje itd. Zainteresirane osebe se za sodelovanje odločijo na podlagi razpoložljivih predhodnih informacij in včasih tudi po izobraževalnem svetovanju, nato sodelujejo in zatem svoje sodelovanje prekinejo. Njihov status sodelovanja se konča že po nekaj urah v primeru predavanja, včasih po 10 tednih v primeru jezikovnega tečaja, morda po enem letu v primeru tečaja opismenjevanja. Organizirani izobraževalni procesi v ustanovi za izobraževanje odraslih so manjšega obsega, zato udeleženci zelo hitro izgubijo status udeležencev.

To ustanove za izobraževanje odraslih bistveno razlikuje od drugih izobraževalnih ustanov, kot so šole in univerze, ki svoje učence vodijo do državnih kvalifikacij z učnim načrtom, ki traja več let, ali od internega nadaljnjega izobraževanja v velikih podjetjih. V nasprotju z izobraževanjem odraslih imajo te izobraževalne ustanove z mladimi ali odraslimi učenci tesen in zavezujoč odnos. Če uvedejo inovativen izobraževalni program, je res smiselno, da nanj pripravijo učence, dijake ali udeležence.

Kljub temu se morajo ustanove za izobraževanje odraslih ukvarjati z vprašanji, ki se običajno pojavijo pri ustvarjanju inovativnega izobraževalnega izdelka. Vzemimo primer ustanove za izobraževanje odraslih na podeželju z velikim oddelkom za učenje tujih jezikov. Pred pandemijo Covid-19 so jezikovni tečaji vedno potekali lokalno v nekoliko večjem mestu na sedežu izobraževalne ustanove ali bližnjih šolah. Med pandemijo so prekinili z izvajanjem, nekateri tečaji z angažiranostjo posameznih inštruktorjev pa so se s pomočjo orodij Zoom/Skype/Microsoft in drugih platform nadaljevali. Izobraževalna ustanova je pandemijo izkoristila za temeljito revizijo jezikovnih tečajev in izvajanje koncepta kombiniranega učenja. Zdaj je naloga pritegniti potrebno število udeležencev in odraslim omogočiti sodelovanje v tej novi izobraževalni obliki.

Trženje inovativnega izobraževalnega izdelka v izobraževanju odraslih

Institucije za izobraževanje odraslih imajo običajno načrt trženja, v katerem so bili cilji in strategija opredeljeni na podlagi rezultatov analize SWOT, analize portfelja ali podobnih postopkov, sprejete pa so bile tudi že odločitve o tako imenovani marketinški mešanici na operativni ravni. Ta načrt trženja je zdaj zelo koristen in hkrati zavezujoč okvir, ko gre za umestitev tega inovativnega izobraževalnega izdelka na trgu.

V primeru zgoraj omenjenega izobraževalnega programa se lahko pragmatično opusti nova strateška analiza, saj se regionalni trg skoraj ne bo spremenil, potreba strank po učenju tujega jezika skupaj z drugimi ljudmi pa se bo še naprej zadovoljevala. Pomembno je sprejemati odločitve na operativni ravni. Marketinški načrt že daje jasne smernice na operativni ravni, ki najverjetneje temelji na konceptu marketinške mešanice, operativno načrtovanje, ki je bilo prvotno namenjeno sektorju industrijskega blaga s štirimi **P-ji**:

PRODUKT — **PLAČILO (CENA)** — **PROSTOR (KRAJ)** — **PROMOCIJA**

in pozneje razširjena na storitveni sektor in vse večji pomen marketinških odnosov s pomočjo:

OSEBJE — **FIZIČNI DOKAZI** — **PROCES**

Če se operativna marketinška mešanica zdaj uporabi za uvedbo inovativnega programa kombiniranega učenja, je treba upoštevati nekatere posebne izzive, ki so bili našteti.

PRODUKT

Politika izdelka ali storitve je jedro marketinške mešanice. Ukvarja se z vsemi odločitvami v zvezi z izdelkom ali storitvenim programom podjetja. Cilj politike izdelkov ali storitev je ustvariti resnično korist ali dodano vrednost za (potencialnega) kupca - in za podjetje pridobiti trajnostno konkurenčno prednost. Inovativni izobraževalni program je bil verjetno uveden in ustvarjen iz tega razloga.

PLAČILO (CENA)

Cenovna politika se ukvarja z določanjem vrste nadomestila, ki ga morajo stranke plačati za uporabo storitev podjetja. Pri izdelkih za stalno izobraževanje ta nadomestila presegajo dejansko pristojbino za udeležbo: čas, porabljen za potovanje na kraj dogodka, denar za potovanje, čas, porabljen med dogodkom in po njem itd. Cenovno politiko je treba upoštevati tudi v primeru našega vzorčnega programa kombiniranega učenja. Tipični instrumenti cenovne politike so cene, popusti, cenovni pribitki, posredna znižanja cen, kot je brezplačno poskusno blago itd.

PROSTOR (KRAJ)

Prodajna ali distribucijska politika se ukvarja s plasiranjem izdelka. Ukvarja se z vsemi odločitvami, katerih cilj je zagotoviti, da lahko udeleženci pridobijo ponujene storitve. Inovativni izobraževalni izdelek, za katerega so bila potrebna znatna sredstva, je treba umestiti v ustrezno izobraževalno ustanovo.

PROMOCIJA

Komunikacijska politika se ukvarja s promocijo. Vključuje vse odločitve v zvezi s komuniciranjem izdelkov ali storitev in podjetja ali organizacije. Ločimo lahko vsaj tri funkcije komuniciranja: (1) informacije o izdelku ali in podjetju; (2) vplivanje na pričakovanja, želje in stališča potrošnikov glede produkta ali podjetja; (3) potrditev že sprejete odločitve o nakupu. Zlasti pri uvajanju inovativnega izobraževalnega programa je treba s celotnim naborom komunikacijskih instrumentov zagotoviti vse tri funkcije.

OSEBJE

Kadrovska politika je še posebej pomembna za ponudnike storitev, saj je izdelek, v našem primeru izobraževalna storitev, ustvarjen neposredno za stranko in z njo. Izobraževalne storitve imajo značaj soustvarjanja, zadovoljstva ali celo navdiha rezultat je odvisen od zavezanosti udeleženca v odnosu z inštruktorjem, dokler niso doseženi učni cilji. Očitno je, da so inštruktorji ključni dejavnik, zlasti pri uvajanju inovativnega izobraževalnega izdelka.

FIZIČNI DOKAZI

Politika opreme določa, ali se ponudniku storitev zaupa, da bo storitev razumno opravil brez dodatnega poznavanja njenih postopkov ali rezultatov. Pri kombiniranem učnem izdelku se poudarek te politike razširi. Pomembno je tudi, ali in v kolikšni meri lahko tehnična oprema in virtualno učno okolje vzbudita zaupanje udeležencev v delovanje izobraževalne ustanove.

PROCES

Postopek zagotavljanja storitev določa, ali je stranka zadovoljna. Metode, kot sta analiza kritičnih primerov ali načrtovanje storitev, pomagajo pri doslednem usklajevanju poslovnih procesov—in tu so z vidika stranke ključni procesi in podpora— s stranko in za oblikovanje kakovosti. Obstoječa procesna politika ustanove za izobraževanje odraslih ima običajno že urejene procese v sprejemni pisarni, ki se nanašajo na informacije, prijavo, plačilo, preklic, ponovno rezervacijo itd. Pri spletnih in kombiniranih učnih programih se je pojavila potreba po tehnično-administrativni podpori v primeru težav pri digitalnem učnem okolju, ki jo je treba urediti z vidika procesne politike.

Očitno je, da so na vsaki točki potrebne razprave in pojasnila. Rezultati se morajo odražati v načrtu trženja izdelka, ki vsebuje izjave vsaj o naslednjih točkah: marketinški cilji, izraženi v številu povpraševanj, številu registracij, številu udeležencev, številu izvedb izdelka itd.

Takšen načrt trženja programov bo pomagal pri uspešnem uveljavljanju inovativnih izobraževalnih programov na trgu.

Seznanitev udeležencev z inovacijo

Kadar se v tradicionalne oblike poučevanja v izobraževanju odraslih vključujejo digitalni elementi, je potrebna visoka stopnja pozornosti do dejanske digitalne usposobljenosti. Pogosto uporabljena podoba digitalnega »domačina« in digitalnega »priseljenca« že dolgo prikriva dejstvo, da je digitalna spretnost redka in se pogosto pokaže tam, kjer bi nanjo redko posumili. Dokler je tako, je zelo priporočljivo, da se tovrstne digitalne nejasnosti zavedamo že v fazah načrtovanja in razvoja. Priporočljivo je, da se v izobraževalne programe kombiniranega učenja vključi fazo usmerjanja in seznanjanja že na začetku, pri čemer se je treba osredotočiti na digitalno učno okolje. To je odličen način za udeležence seznaniti z inovativnim načinom dela in ga praktično preizkusiti. Če se program kombiniranega učenja začne z enim, dvema ali celo tremi srečanji na kraju samem, lahko vsak udeleženec prinese tudi svojo digitalno opremo; skupaj jo preizkusijo, se učijo drug od drugega, inštruktor pa lahko nudi pomoč. Takšen pristop inštruktorjem omogoča tudi prepričanje, da v spletnih fazah ne bodo izgubili nobenega udeleženca.

4.6 Priprava učnega okolja: tehnični načrt

Tehnična podlaga za kombinirani učni program je bila vsaj deloma ustvarjena že v razvojni fazi, brez katere razvoj inovativnega izobraževalnega programa ne bi bil mogoč. Vendar pa tisto, kar je delovalo za razvijalce, ne deluje nujno tudi za udeležence. Uvedba učnega programa kombiniranega učenja z njegovim multimedijskim učnim okoljem zahteva veliko pozornosti v pripravah na tečaj, usposabljanje itd. Udeleženci morajo biti sposobni slediti tečaju. Realno načrtovanje in testiranje funkcionalnosti lahko še vedno razkrijeta potrebo po izboljšavah, da se izobraževalni program zadovoljivo izvede. Pri tem je treba razmisliti, katera učna gradiva in katero tehnično opremo lahko udeleženci zagotovijo sami. Izjave o tem so bile podane že v fazi analize in načrtovanja; na tej točki jih je potrebno kritično pregledati, po potrebi spremeniti in upoštevati v tehnološkem načrtu.

Analize, načrtovanje in preizkušanje se odražajo v tehničnem načrtu. Vsebovati mora vsaj navedbe o naslednjih vidikih:

Učna gradiva

V tem kontekstu se učno gradivo razume kot pripomoček, ki ga inštruktorji uporabljajo pri neposrednem pouku. To so lahko tabla, projektor, pa tudi demonstracijske naprave in predmeti ali orodja in stroji (na primer pri pouku ročnih del). Sem spadajo tudi delovni listi, ki se uporabljajo pri neposrednem pouku. Čeprav lahko kombinirani učni programi veliko pozornosti namenijo na novo dodanemu digitalnemu učnemu okolju, ne smemo zanemariti didaktične zasnove neposrednega pouka. Le tako je mogoče izpolniti trditev: *V tem primeru se lahko uporabi najboljše iz obeh svetov!*

Mediji

Uporaba medijev je že desetletja del vsakdanjega poučevanja, pa naj gre za sliko na steni, zvočni posnetek ali film. Te analogne medije so pri pouku v veliki meri nadomestili digitalni mediji; slike, filmi in zvočni posnetki, kot tudi knjige in revije, ki so bile digitalizirane. Spletne strani na internetu, digitalne učne igre in številne druge aplikacije, ki se lahko uporabljajo v učilnici, niso le razširile učnega okolja, ampak je tudi tradicionalno neposredno poučevanje bolj multimedijsko kot kdaj koli prej. V pripravah na uvedbo inovativnega izobraževalnega programa je treba pojasniti in zagotoviti dostop do različnih medijev in pravice do njihove uporabe. Tehnološki načrt mora vsebovati izjave o tem in zagotoviti, da je uporaba izbranih digitalnih medijev mogoča in pravno skladna. Opisati je treba postopek registracije, če izobraževalna ustanova za inovativni izobraževalni program uporablja digitalno učno okolje, kot je Moodle ali podobno.

Tehnična infrastruktura, oprema

Sedišča v učilnici brez električne povezave in brezžičnega interneta, udeleženci brez prenosnega računalnika... Ravno to so grozljive situacije, ki marsikateri načrt učne ure vrže iz tira in pusti predavatelja in udeležence v zadregi. Da bi to preprečili, tehnološki načrt natančno navaja, kaj je potrebno za izvedbo. Če udeleženci prinesejo svojo digitalno opremo, so opisani postopki, kako to pojasniti in kako ravnati v primeru odstopanj v učnih razmerah.

4.7 Izvedba—(pogosto) spregledan izziv

To poglavje se je nanašalo na skrbno načrtovanje izvajanja inovativnega izobraževanja odraslih. Priprava treh pomembnih spremenljivk za izvajanje kombiniranega učnega programa je bila podrobno obravnavana in sicer inštruktorji, udeleženci in tehnologija. Ta strukturirana predstavitev je primerna kot izhodišče in orientacijska točka za lastno načrtovanje izvedbe, ki se začenja z opredelitvijo prilagojenih postopkov in konča z izvedbenimi načrti, ki v svoji globini načrtovanja služi potrebam posamezne izobraževalne ustanove in lahko zagotovi uspešno izvajanje inovativnega izobraževalnega izdelka.

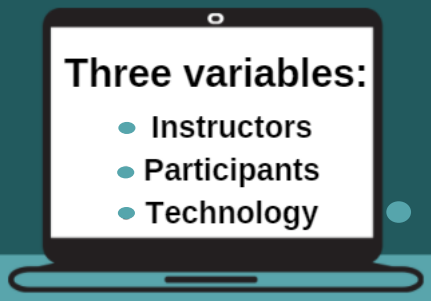

Ta uspeh ni samoumeven. Na številnih področjih naše družbe obstaja strukturna vrzel med znanjem in vedenjem, kar je še posebej očitno pri zdravem ali ekološkem načinu življenja. Tudi novo razviti izobraževalni program v izobraževanju odraslih ne govorijo sami zase; za njihovo uspešno uveljavitev na trgu so potrebna znatna sredstva in načrtovan pristop.

5. Evalvacija usposabljanja/izobraževalnega programa

5.1 Namen evalvacije

Evalvacija izobraževanja je trajen proces, ki zbira in kritično analizira vse razpoložljive informacije o učencu, učitelju, izobraževalnem programu in učnem procesu. Proces evalvacije pomaga prepoznati težave in iskati ustrezne rešitve. Namen evalvacije je oceniti program, izboljšati njegovo učinkovitost in obveščati o odločitvah v zvezi s programom. Poleg tega zbrane informacije kažejo, ali program služi svojemu namenu ter ali so bile učne metode in pristopi učinkoviti. Najbolje bi bilo, če bi evalvacija vključevala spletno učenje in neposredno učenje v učilnici, poudariti je potrebno, da je za doseganje ciljev usposabljanja potrebno kombinirati oba vidika.

Učinkovito vodenje je mogoče le s pomočjo ustrezne evalvacije. Učitelji morajo imeti ustrezno znanje in informacije o učencih, da jih lahko usmerjajo. Učencem koristi tudi to, da z evalvacijo dobijo vpogled v program. Lahko izrazijo svoje mnenje o programu, potrebah in pričakovanjih.

Eden od namenov evalvacije je notranja in zunanja odgovornost. Evalvacija pomaga razumeti vpliv programa na učenje učencev, ugotoviti, ali je prišlo do sprememb, in ali je program dosegel cilje in potrebe učencev. Zunanja odgovornost se nanaša na poročila o uspešnosti programa vladnim organizacijam in agencijam za financiranje.

5.2 Kdo mora biti vključen v evalvacijo?

Evalvacija je manj subjektivna in bolj kakovostna, če je ocenjevalcev več. Vključevati mora:

UČITELJA

DRUGE UČITELJE

VODJO USPOSABLJANJA

UČENCE

Učenci niso le prejemniki znanja, temveč tudi aktivni udeleženci v procesu evalvacije. Zato morajo tudi sami vrednotiti poučevanje. Evalvacija s strani učencev ne sme nadomestiti drugih oblik vrednotenja. Namesto tega jo je treba obravnavati kot dodaten vir informacij in kot del širšega pristopa k medsebojnemu ocenjevanju in samoocenjevanju kakovosti poučevanja.

Evalvacija poučevanja s strani učencev se običajno opravi ob koncu semestra. Učiteljem in vodjem predmetov lahko pomaga izboljšati splošno učinkovitost predmeta in ugotoviti, ali so bili cilji predmeta doseženi. Vrednotenje učiteljem omogoča, da prilagodijo svoje metode poučevanja in učne pristope potrebam učencev. Zato morajo **učitelji** nenehno evalvirati svoje poučevanje na podlagi odzivov, interesov, motivacije, pripravljenosti, sodelovanja, vztrajnosti in dosežkov učencev.

Za ocenjevanje se lahko uporabljajo tudi učni dosežki (ocene) učencev. Z vrednotenjem se na podlagi določenih meril oceni kakovost učenčevega dela. Ocenjevanje lahko pomaga ugotoviti spremembe v znanju in spretnostih ter njihovo skladnost s cilji usposabljanja. Informacije se lahko zbirajo z različnimi izdelki, opazovanj in pogovorov, ki odražajo, kako dobro učenec dosega cilje. Zbrani podatki lahko učiteljem pomagajo izpostaviti, katere cilje in vsebine predmeta je treba dodatno popraviti. Učitelji učencem zagotavljajo povratne informacije, ki jih vodijo k izboljšavam.

Učitelji bi morali uvesti redno strokovno ocenjevanje s pomočjo **drugih učiteljev**, ki bi omogočilo dodaten vpogled v zasnovo predmeta in učne pristope. Tako ocenjevanje je pregled uspešnosti poučevanja, z namenom, da bi ocenili in izboljšali kakovost poučevanja. Učiteljem ponuja priložnost, da opazujejo učne strategije drug drugega in posredujejo povratne informacije o gradivih, učnih prizadevanjih in zasnovi predmeta. Razprava in razmislek med opazovalci in opazovanci sta ključnega pomena pri medsebojnem ocenjevanju. Pred evalvaciji mora učitelj upoštevati vrsto in namen medsebojnega ocenjevanja, ocenjevalčevo znanje o ocenjevanju kombiniranega pouka in rubriko za ocenjevanje.

5.3 Kako in kdaj je potrebno opraviti evalvacijo?

Evalvacija je lahko formativna ali sumativna. Vsaka vrsta ima edinstveno vlogo v učnem procesu. Uporaba različnih vrst ocenjevanja in instrumentov zagotavlja objektivnost in omogoča triangulacijo podatkov.

Formativna evalvacija

Formativno evalviranje poteka med izvajanjem programa in je diagnostičnega značaja. Zagotavlja povratne informacije o vsebini usposabljanja, učnih metodah, učnih dejavnostih in doseganju ciljev. Prednost te oblike evalvacije je v tem, da omogoča takojšnje izboljšanje poučevanja in učenja. Poleg tega učitelji dobijo vpogled v to, kaj so se učenci naučili, s čim imajo težave oziroma ali potrebujejo pomoč.

Formativno evalvacijo lahko izvajate z anketami v razredu, izbirnimi listki, kvizi, kontrolnimi testi, pristopom "semafor", ocenjevanjem itd. Izbirni lističi so hitri pisni odgovori, ki kažejo, kako učenci razumejo lekcijo. Kontrolni testi vključujejo neformalna vprašanja, ki zahtevajo malo ali nič načrtovanja in jih je mogoče vključiti v kateri koli del ure.

Pri pristopu s semaforjem učenci prikažejo barvo glede na svoje razumevanje pouka. Zelena luč pomeni, da razumejo lekcijo, rumena, da imajo še vedno vprašanja, in rdeča, da lekcije ne razumejo in potrebujejo več časa ali pomoči. Druga strategija je ocenjevanje, pri kateri učenci pokažejo številko od ena do pet in tako pokažejo razumevanje lekcije.

Sumativna evalvacija

Sumativno evalvacijo izvedemo ob koncu semestra ali enote. Njen namen je zagotoviti informacije o doseganju ciljev programa in učnih rezultatov učencev. Učenci prikažejo pridobljeno znanje in dosežene standarde. Učitelji lahko izvajajo sumativno ocenjevanje s testi, projekti, portfoliji itd.

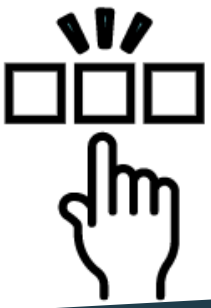

5.4 Kaj je potrebno evalvirati?

Glavne kategorije evalvacije so poučevanje, učenje, rezultati usposabljanja, učni viri in kakovost ocenjevanja.

Kategorija **poučevanje** vključuje naslednja merila: ustreznost načrtovanih dejavnosti, kakovost učnega gradiva, komunikacijska orodja, organizacija učnih enot. V podkategoriji, predavatelji, ocenjujemo znanstvene ali pedagoške spretnosti, dinamičnost in spremljanje izvajanja neposrednih in spletnih dejavnosti, veščine za motiviranje učencev, kakovost povratne informacije za učence itd.

Kategorija **učenje** vključuje interakcije znotraj skupin in med njimi, strategije ocenjevanja, razvoj kompetenc, vrsto in ustreznost orodij za ocenjevanje itd.

Evalvacija **rezultatov usposabljanja** mora odražati učne cilje predmeta. Učni cilji opredeljujejo specifično znanje in spretnosti, ki naj bi jih učenec osvojil ob koncu usposabljanja. Lahko so ocenjeni ali neocenjeni. Učenci lahko spretnosti pokažejo s pisanjem, uspešnim opravljanjem nalog, ustvarjanjem izdelkov ali predstavitvami itd.

Pri evalvaciji **učnih virov** se ocenjuje učinkovitost učnih virov pri doseganju ciljev poučevanja. Učitelji so odgovorni za vrednotenje učnih virov, ki jih uporabljajo v svojih učilnicah. Vrednotenje se lahko opravi pred uporabo, med uporabo ali po uporabi. Ocenjevanje pred uporabo meri potencial učnih virov, torej kaj lahko učitelji in učenci z njimi počnejo v razredu. Ocenjevanje med uporabo in po njej pa določa, kako uspešna so učna gradiva.

Merila za vrednotenje so različne perspektive, skozi katere je mogoče gledati na evalvacijo. Imajo normativno vlogo in jih je treba uporabiti kot podlago za razvoj ocenjevalnih vprašanj. Pri evalvaciji je treba upoštevati naslednja merila:

POVEZANOST

mora biti prednostna naloga pri kombiniranem učenju. Temelji na tem, kako dobro se razred ujema, kako so različni deli poenoteni, ali učenci dosegajo standarde znanja, ali učitelji povezujejo vsebine iz različnih predmetov itd.

PRENOSLJIVOST

je ključni element kombiniranega učenja. Obravnava vprašanje, kako dobro lahko učenci prenašajo novo pridobljeno znanje z enega predmeta na drugega.

NAČIN POUČEVANJA IN UČENJA

učitelj mora prilagoditi pouk potrebam vsakega učenca, njegovim sposobnostim in učnemu stilu. Pri kombiniranem učenju je treba upoštevati individualnost učencev ter jim omogočiti, da napredujejo in se učijo v svojem tempu.

AKTIVNA PARTICIPACIJA UČENCEV

je zelo pomembna za uspešno učenje. Učenci ne smejo biti pasivni opazovalci, temveč morajo biti aktivno vključeni v učni proces.

KONCEPTUALNO RAZUMEVANJE

kombinirano učenje bi moralo zagotavljati dobro zaokroženo izobraževanje, ki spodbuja ustvarjalno razmišljanje.

POSREDOVANJE VSEBINE

uporabiti je treba različne metode in didaktične pripomočke, da so učenci vključeni v proces.

SKUPNOST KOMBINIRANEGA UČENJA

cilj kombiniranega učenja je, da učenci sodelujejo pri doseganju skupnega cilja.

RAZREDNA KLIMA

učilnica mora biti okolje, v katerem se učenci in učitelji veselijo preživljanja časa. Učenci morajo imeti občutek, da napredujejo pri doseganju svojih ciljev.

ODNOS MED UČITELJEM IN UČENCI TER ODNOS MED UČENCI

odnos med učiteljem in učenci in med učenci je še eno merilo za ocenjevanje. Močne vezi omogočajo večjo ustvarjalnost in povečujejo produktivnost. Poleg tega se s sodelovanjem izboljša kakovost učnega procesa.

RAZUMEVANJE EVALVACIJSKIH KRITERIJEV

6. Širša slika

6.1 Kombinirano učenje v kontekstu nepredvidljivih prihodnosti

Širjenje epidemije koronavirus je in bo imelo velik vpliv ne le na gospodarstvo, temveč tudi na izobraževanje. Razmere so izpostavile izzive, s katerimi se soočamo v naših sistemih izobraževanja odraslih, ter nam pokazale možnosti in načine za razvoj in premagovanje teh izzivov.

Institucije za izobraževanje odraslih v vseh EU so poročale, da so se soočale z izzivi, povezanimi z organizacijo izobraževalnih dejavnosti na spletu. Glavni izzivi, s katerimi so se soočali, so se nanašali na preoblikovanje tečajev v spletne tečaje, vzpostavitev spletnih odnosov z učenci ter zagotovitev potrebne opreme in infrastrukture.

Čeprav se države na tej stopnji COVID krize ponovno odpirajo, lahko v prihodnjih letih še naprej obstajajo izzivi in omejitve v zdravstvenem sistemu, kar povzroča negotovost in vpliva na zmožnost organizacij za izobraževanje odraslih, da nadaljujejo z delovanjem. Za nadaljevanje dejavnosti morajo organizacije za izobraževanje odraslih začeti načrtovati za naprej in nuditi več fleksibilnosti.

Vprašanje, ki si ga lahko zastavimo je ali je kombiniran pristop v izobraževanju odraslih najboljša rešitev v primeru nepredvidenega zapiranja centrov za izobraževanje odraslih v prihodnosti?

Čeprav je spletno učenje možno v številnih situacijah, vključno s fizično oddaljenostjo v primeru pandemije, moramo upoštevati, da to morda ni želena trajna izbira za večino učencev in izobraževalcev, ampak le dodatna priložnost, ki lahko dopolnjuje, nadomešča in v nekaterih primerih nadomesti druge oblike izobraževanja. Tu pride na vrsto kombinirano učenje, ki posamezniku omogoča, da izkusi in izkoristi oba "svetova": spletno učenje in učenje v učilnici, hkrati pa spodbuja komunikacijo in osebne odnose.

Glede na negotovost je jasno, da je treba pedagoški pristop nujno prilagoditi trenutnim razmeram in ga narediti dovolj fleksibilnega, da bi ga bilo mogoče izvajati tudi v nepredvidljivi prihodnosti. V nedavnem poročilu, ki so ga pripravile delovne skupine ET 2020, je predlagana reforma sistema izobraževanja odraslih, tako da bi usposabljanje v večji meri potekalo v kombiniranih in spletnih oblikah, hkrati pa se poudarja pomen neposrednega učenja in zagotavljanja visoko kakovostno kombinirano ali spletno izvajanje.

"Da bi zagotovili kontinuiteto učenja, je prihodnost izobraževanja odraslih v kombiniranem in spletnem učenju"

Vendar pa je treba opraviti še veliko dela, da bi lahko uvedli in uspešno uporabljali model kombiniranega učenja ter odpravili vse ovire spletnega učenja za vse učence in zagotovili enakopraven dostop. Kot smo že omenili, kombinirano učenje ni le uporaba digitalnih naprav in digitalnih orodij v učne namene. Gre za temeljno spremembo v načinu pristopa k celotni učni izkušnji, zato se morajo učenci, izobraževalci in organizacije nanj pripraviti. Navajamo nekaj ukrepov, ki jih je treba upoštevati pri izvajanju kombiniranega učenja:

USPOSABLJANJE IZOBRAŽEVALCEV IN UČENCEV

Za izvajanje kombiniranega učnega pristopa v izobraževanju odraslih morajo imeti vsi akterji (izobraževalci in učenci) dostop do tehnologije in določeno raven digitalnega znanja. V nasprotnem primeru bodo od tega pristopa imeli koristi le nekateri izmed njih. To tudi pomeni, da zelo verjetno to ne bodo tisti z najnižjo izobrazbo. Zato je nujno izvajati strateške programe, ki bodo še naprej omogočali pridobivanje potrebnih digitalnih spretnosti. Enako pomembno je tudi, da se izobraževalci naučijo uporabljati digitalna orodja, ki so na voljo, in kako uporabiti svoje digitalne spretnosti in orodja pri izvajanju kombiniranega učenja.

REDEFINIRANJE VLOGE IZOBRAŽEVALCA

Prehod na kombinirano učenje je spodbudil izobraževalce, da so na novo opredelili tradicionalne vloge učiteljev. Beseda "moderator" se je pojavila kot alternativa besedi "učitelj" in prinaša nov pomen. Medtem, ko ima pri tradicionalnem učenju osrednjo vlogo učitelj/izobraževalec, pri kombiniranem učenju ni tako. Pri kombiniranem učenju učitelji niso več glavni vir informacij, vendar postanejo "spodbujevalci". Spodbujevalec daje poudarek na opolnomočenju učencev z veščinami in znanjem, potrebnim za čim boljše izkoriščanje spletnega gradiva in časa za samostojno učenje, ter jih usmerja k čim bolj smiselnim izkušnjam.

PODPORA IZOBRAŽEVALCEM

Ker organizacija kombiniranega učenja zahteva nenehno prilagajanje poučevanja, pomembna postaneta stališča izobraževalcev do izobraževanja in njihova pripravljenost na spremembe. Nerealno je pričakovati, da bodo vsi pedagogi v nekaj mesecih nenadoma pridobili veliko izkušenj in kompetenc na področju kombiniranih učnih pristopov. Zato morajo imeti izobraževalci možnost in podporo pri sodelovanju ter biti pripravljeni tvegati in uvajati novosti, da prilagodijo svoje pedagoške prakse na način, ki je učinkovit za njihove učence.

ZAGOTAVLJANJE DOSTOPA DO TEHNOLOGIJE

Model kombiniranega učenja je močno odvisen od tehničnih virov. Vendar pa je bistveno, da upoštevamo, da ta orodja/oprema morda ne bodo na voljo vsem učencem. Zato je zagotavljanje njihove razpoložljivosti in zanesljive infrastrukture (vključno s širokopasovnimi povezavami in brezžičnim internetom) vsem učencem bistvenega pomena za ustvarjanje učnega okolja z enakimi možnostmi.

NI ENOTNEGA MODELA, KI BI USTREZAL VSEM

Iskanje prave kombinacije zahteva skrben razmislek o pedagoškem pristopu, saj se je treba odločiti, kako in kdaj najbolje uporabiti različna okolja za samostojno učenje, sodelovalno raziskovanje, socialno interakcijo in praktično uporabo. Učitelji lahko izbirajo med 12 glavnimi kombinacijami modelov kombiniranega učenja, odvisno od okolja, razpoložljivih orodij, učencev, učnih vsebin itd.

KOMBINIRANO UČENJE MORDA NI ZA VSAKOGAR

Čeprav je kombinirano učenje primerno za večino slušateljev, je treba poudariti, da se lahko zgodi, da bo za določeno vrsto usposabljanja in za določeno skupino slušateljev bolje uporabiti tradicionalni model poučevanja. Zato je treba analizirati tako vsebino usposabljanja kot tudi predznanje učencev, da se ugotovili, ali bo kombinirano učenje sploh primerno.

SODELOVANJE Z DRUGIMI ZUNANJIMI AKTERJI

Različne zainteresirane strani lahko prispevajo različne in dopolnjujoče se poglede pri razumevanju ovir pri učenju in ponudijo rešitve, prilagojene posebnim potrebam posameznika. Sodelovanje s strokovnjaki in službami na različnih področjih (kot so socialni delavci, medkulturni mediatorji, nevladne organizacije in druge skupnostne organizacije s področja športa, kulture in aktivnega državljanstva, lokalni organi in drugi) je lahko zelo koristno za podporo učencem in podporo organizacijam za izobraževanje odraslih tudi pri oblikovanju in izvajanju kombiniranega učenja.

Čeprav je pandemija izpostavila ranljivosti naših sistemov izobraževanja odraslih in povzročila veliko motenj v dejavnostih izobraževanja odraslih na splošno, je organizacije spodbudila tudi k eksperimentiranju, inovacijam in iskanju večje fleksibilnosti učenja. Zdaj je torej čas, da se vprašamo - ali si lahko privoščimo, da na pandemijo gledamo tako, kot da se bo v enem letu končala in se vrnila v normalno stanje? Ali pa bi morali izkoristiti priložnost, da končno začnemo s preobrazbami o katerih že dolgo govorimo, ter se tako pripraviti na vse druge ovire, ki se lahko pojavijo?

6.2 Izvajanje kombiniranega učenja - po zgledu obstoječih evropskih orodij in projektov

ERASMUS+ PODPIRANJE KOMBINIRANE MOBILNOSTI IN KREPITVE ZMOGLJIVOSTI

Prejšnji program Erasmus+ (2014-2020) je ponudil veliko priložnosti za podporo razvoju učencev, izobraževalcev in organizacij. Te priložnosti se nadaljujejo tudi v novem programu (2021-2027):

- Partnerstva za sodelovanje organizacij za izobraževanje odraslih, da bi s partnerji iz drugih evropskih držav izmenjali dobre prakse in izkušnje ter oblikovali inovativne učne metodologije in izdelke.
- Profesionalni razvoj izobraževalcev z dejavnostmi za mobilnost. Takšne dejavnosti so namenjene obravnavi individualnih potreb po usposabljanju na posebnih področjih, kot so digitalne spretnosti in orodja, potrebna za organizacijo kombiniranega učenja. Dejavnosti segajo od usposabljanja, spremljanja na delovnem mestu do poučevanja v tujini.
- Kombinirana mobilnost zaradi spletnega elementa dodatno prispeva k izboljšanju digitalnih kompetenc. Zato novi program krepi in dodatno spodbuja uporabo virtualnega sodelovanja, ki dopolnjuje fizično mobilnost.

EPALE PLATFORMA

EPALE je evropska, večjezična, odprta skupnost za izobraževanje odraslih strokovnjakov, vključno z izobraževalci in trenerji odraslih, svetovalnim in podpornim osebjem, raziskovalci in akademiki ter oblikovalci politik. Financira se iz programa Erasmus+ in je del strategije Evropske unije za spodbujanje več in boljših priložnosti za učenje za vse odrasle. Zagotavlja številne visokokakovostne in natančne informacije, pomembne za strokovnjake s področja izobraževanja odraslih. V EPALE lahko najdete članke in vire, ki jih delijo izobraževalci odraslih iz vse EU na različnih področjih, vključno z kombiniranim učenjem.

ERASMUS + PROJEKTI

Poleg projekta "Flip Edu Up" so tu še naslednji drugi projekti, ki jih podpira program Erasmus+ in so lahko navdih za načrtovanje kombiniranega učnega pristopa.

Boosting Educators' Competences to do Quality Blended Learning

Projekt spodbuja razvoj gradiva za usposabljanje, ki bo dostopno preko interaktivne platforme, spletnega vira, ki podpira znanje potrebno za oblikovanje in izvajanje usposabljan kombiniranega učenja. To gradivo vključuje priročnik »dobro kombinirajte« in dejavnosti usposabljanja, ki so posebej zasnovane za izobraževalce vključene v izobraževanje odraslih, katere cilj je ugotoviti vrzeli v njihovem znanju in jim zagotoviti spretnosti, potrebne za razvoj visokokakovostnih dejavnosti kombiniranega učenja.

FLIP-IDEAL - Flipped Learning in Adult Education

Cilj projekta je bil spodbujati uporabo metode obrnjene učilnice v izobraževanju odraslih ter ustvariti zanimive in dostopne vsebine za odrasle učence z nizkimi digitalnimi kompetencami in osnovnimi znanji. V projektu so pripravili odprto učno gradivo za izobraževalce odraslih o obrnjenem učenju.

LITERATURA

- Audrey Gardner, Tracey Mollins, Maria Moriarty, and Matthias Sturm "Position Paper on Blended Learning in Adult Education", 2019, URL: https://ecampusontario.pressbooks.pub/blendedlearning/

- Basu, R. “Instructional design models: Benefits and challenges. Sambodhi, 41(1), 31–36”, 2018

- Bertram, R. M., Blase, K. A., & Fixsen, D. L. “Improving programs and outcomes: Implementation frameworks and organization change. Research on Social Work Practice, 25(4), 477–487”, 2015, URL: https://doi.org/10.1177/1049731514537687

- Blended Learning Definitions. (n.d.).

- Borden, N. H. “The concept of the marketing mix. Journal of Advertising Research, 2, 7–12”, 1984, URL: http://www.guillaumenicaise.com/wp-content/uploads/2013/10/Borden-1984_The-concept-of-marketing-mix.pdf

- Bowey, J. and Chambers, L. “Evaluating blended learning: Bringing the elements together. Research matters 23”, 2017

- Branch, R. M. “Instructional Design: The ADDIE Approach. Springer US.”, 2009, URL: https://doi.org/10.1007/978-0-387-09506-6

- Branson, R. K., Rayner, G. T., Cox, J. L., Furman, J. P., King, F. J., & Hannum, W. H. “Interservice procedures for instructional systems development: Executive Summary, Phase I, Phase II, Phase III, Phase IV, and Phase V. Tallahassee. Florida State University. Center for Educational Technology”, 1975, URL: https://yuripavlov.ru/wp-content/uploads/2017/07/Voennaya-versiya-modeli-ADDIE.-Pervyiy-dokument.-Avtoryi-universitet-Floridyi-1975.pdf

- Bušljeta, R. “Effective Use of Teaching and Learning Resources. Czech-Polish Historical and Pedagogical Journal, 5/2, 55–69”, 2013

- Christensen Institute “Blended Learning”, 2016, URL: https://www.christenseninstitute.org/blended-learning

- David J. Rosen, Ed.D. and Carmine Stewart, PhD "BLENDED LEARNING for the Adult Education Classroom”, 2019

- Educational evaluation: definition, purpose and principles. Retrieved June 23, 2021, from https://physicscatalyst.com/graduation/educational-evaluation/

- European Commission, Directorate-General Education, Youth, Sport and Culture "Blended learning in school education – guidelines for the start of the academic year 2020/21", 2020

- European Commission, Directorate-General Education, Youth, Sport and Culture, Unit B.2: Schools and multilingualism, Blended learning in school education – guidelines for the start of the academic year 2020/21", 2020, URL: https://www.schooleducationgateway.eu/downloads/Blended%20learning%20in%20school%20education_European%20Commission_June%202020.pdf

- European Commission/EACEA/Eurydice "Adult Education and Training in Europe: Widening", 2015.

- European Commission: The ET2020 working group on adult learning "Adult Learning and COVID-19: challenges and opportunities", 2020, URL: https://www.andras.ee/sites/default/files/taiskasvanud_ja_covid_raport.pdf

- Eurostat statistics, URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Adult_learning_statistics#Participation_rate_of_adults_in_learning_in_the_last_four_weeks

- Evaluation: What is it and why do it? Retrieved June 23, 2021 from https://meera.snre.umich.edu/evaluation-what-it-and-why-do-it

- Gordon, J., & Zemke, R. "The attack on isd. Training, 43–53", 2000, URL: https://performancexdesign.files.wordpress.com/2011/03/gordon_attack-on-isd.pdf

- Grönroos, C. "Keynote paper from marketing mix to relationship marketing - towards a paradigm shift in marketing. Management Decision, 35(4), 322–339" 1997, URL: https://doi.org/10.1108/00251749710169729

- Hannum, W. H. "Implementing instructional development models. Discrepancies between models and their application. Performance & Instruction Journal, 22(7), 16–19", 1983, URL: https://doi.org/10.1002/pfi.4150220706

- Hannum, W. H. "Training myths: False beliefs that limit the efficiency and effectiveness of training solutions, part 1. Performance Improvement, 48(2), 26–30", 2009, URL: http://www.mdi-learning.com/uploads/1/5/3/4/15346562/hannum_training_myths_part_1.pdf

- Hannum, W. H. “Training myths: False beliefs that limit training efficiency and effectiveness, part 2. Performance Improvement, 48(6), 25–29”, 2009, URL: https://doi.org/10.1002/pfi.20084

- Hubackova, S. and Semradova, I. (2016). Evaluation of Blendend Learning. Procedia – Social and Behavioral Sciences 217 551-557

- Laura Lynch “7 Benefits of Blended Learning", 2020, URL: https://www.learndash.com/7-benefits-of-blended-learning/

- Lim, A. “How can I evaluate my blendend learning classroom?”, 2021, URL: https://elearningindustry.com/how-evaluate-my-blended-learning-classroom

- McCarthy, & Edmund Jerome “Basic marketing: A managerial approach. Richard D. Irwin”, 1960

- Michael Gaebel "Covid-19 and digitally enhanced learning and teaching: New opportunities in challenging times", 2020, URL: https://eua.eu/resources/expert-voices/178:covid-19-and-digitally-enhanced-learning-and-teaching-new-opportunities-in-challenging-times.html

- Molenda, M. “In search of the elusive addie model. Performance Improvement, 42(5), 34-36”,2003, URL: https://doi.org/10.1002/pfi.4930420508

- Ochoa Siguencia, Luis & Marzano, Gilberto & Ochoa-Daderska, Renata & Gródek-Szostak, Zofia & Szeląg-Sikora, Anna “COVID-19 and education management: the case of silesian region - Poland. environment technology resources proceedings of the international scientific and practical conference”, 2021, 2. 162-168. 10.17770/etr2021vol2.6547

- Online Business school "Blended learning could be the key to improving education", URL: https://www.onlinebusinessschool.com/blended-learning-could-be-the-key-to-improving-education/

- Ozmen, B., Tepe, T., & Tuzun, H. “Adapting a residential course to web-based blended learning. Eurasian Journal of Educational Research, 75, 115–136”, 2018

- Patton, M. Q. “Qualitative Research and Evaluation Methods”, 1987, URL: https://aulasvirtuales.files.wordpress.com/2014/02/qualitative-research-evaluation-methods-by-michael-patton.pdf

- Pombo, L., and Moreira, A. “Evaluation Framework for Blended Learning Courses: A puzzle piece for the Evaluation process. Contemporary Educational Technology, 3(3), 201–211.”, 2012, URL: https://www.cedtech.net/download/evaluation-framework-for-blended-learning-courses-a-puzzle-piece-for-the-evaluation-process-6078.pdf

- Publications Office of the European Union "Access to Learning Opportunities. Eurydice Report"

- Reiser, R. A. “A history of instructional design and technology: part I: A history of instructional media. Educational Technology Research and Development, 49(1), 53–64”, 2001, URL: https://docdrop.org/static/drop-pdf/A-history-of-instructional-design-and-technology-1-8nOHG.pdf

- Reiser, R. A. “A history of instructional design and technology: part ii: A history of instructional design. Educational Technology Research and Development, 49(2), 57–67”, 2001

- Ruben R. Puentedura, Ph.D. “SAMR and TPCK: Intro to Advanced Practice”, URL: http://hippasus.com/resources/sweden2010/SAMR_TPCK_IntroToAdvancedPractice.pdf

- Sava Simona “Needs analysis and programme planning in adult education”, 2012, URL: https://www.pedocs.de/volltexte/2015/10308/pdf/Sava_2012_Needs_Analysis_and_Programme_Planning_in_Adult_Education.pdf

- Savoie-Roskos, M. R.; Bevan, S; Charlton, R; and Israelsen Graf, M. “Approaches to Evaluating Blended Courses. Journal on Empowering Teaching Excellence, 2(1)”, 2018, URL: https://digitalcommons.usu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1026&context=jete

- TeachThought “Different Types of Blended Learning”, URL: https://www.teachthought.com/learning /12-types-of-blended-learning/

AVTORJI

Marcus Flachmeyer

Marcus Flachmeyer, diplomirani pedagog (Univerza v Münstru, Nemčija), raziskovalec in član izvršnega odbora HeurekaNet. Po pridobivanju strokovnih izkušenj v izobraževanju odraslih ter v socialnem in zdravstvenem sektorju se od leta 2001 ukvarja z raziskavami, razvojem in izvajanjem inovativnih projektov na področju izobraževanja odraslih in nadaljnjega poklicnega usposabljanja. Pri svojem delu se osredotoča na procese organizacijskih sprememb in inovacije na področju poklicnega usposabljanja in usposabljanja v podjetjih.

LinkedIn: Marcus Flachmeyer

E-pošta: flachmeyer@heurekanet.de

Dr. Maria Ceraolo

Izkušnje iz različnimi dejavnostmi in sektorji Erasmus+ progama in drugih pobud, kot je Evropska mladinska fundacija. Njeno delo in raziskave se osredotočajo na teme, kot so izobraževanje in dostop do izobraževanja, udeležba v državljanskem in političnem življenju, gradnja skupnosti in socialna vključenost

Dr. Ceraolo je diplomirala iz jezika, kulture in znanosti o jeziku ter magistrirala na prvi stopnji iz evropskega povezovanja: Politike EU in vodenje projektov. Dejavna je v civilnem svetu kot članica kulturnih društev in ustanoviteljica študentskega društva, za katero organizira in vodi kulturne dogodke ter skrbi za odnose z javnostjo.

E-pošta: mvngo.research@gmail.com; mariaceraolo@outlook.com

Tjaša Logar

Tjaša Logar pedagoginja in andragoginja, raziskovalka na CIK Trebnje. Sodeluje pri raziskovanju, razvoju in izvajanju projektov EU na področju izobraževanja odraslih. V svojem raziskovalnem delu se osredotoča predvsem na starejše odrasle. Tjaša ima nekaj izkušenj tudi na področju izobraževanja ranljivih skupin in manjšin.

E-pošta: tjasa.logar@ciktrebnje.si

AVTORJI

Renata OCHOA-DADERSKA,MA DEA, [ORCID; 0000-0003-2838-3296]

Predsednica Inštituta za raziskave in inovacije v izobraževanju [INBIE]. Strokovnjakinja za vodenje nacionalnih in mednarodnih projektov. Z izkušnjami s področja metodologije in tehnik izobraževanja odraslih: specializacija iz andragogike. Dolgoletne delovne izkušnje kot akademska učiteljica. Avtorica številnih znanstvenih del s področja pedagoških znanosti, umetnosti, učenja na daljavo, izobraževanja odraslih ter izobraževanja in terapije z umetnostjo.

Luis OCHOA SIGUENCIA, PhD. [ORCID: 0000-0001-8515-0216]

Podpredsednik INBIE in akademski raziskovalec na AWF Katowice. Strokovnjak na področju tržnih raziskav ter uporabe informacijske in komunikacijske tehnologije v izobraževanju in na delovnem mestu. Ima več kot 20 let izkušenj z vodenjem EU projektov. Njegova raziskovanja so objavljena v več kot 100 znanstvenih člankov.

Viktorija Triuskaite

Raziskovalka in koordinatorka EU projektov na izobraževalnem inštitutu DOREA. Njeno raziskovalno delo se osredotoča na socialno vključenost, digitalno učno podjetništvo in medkulturno izobraževanje. Razvila je številna izobraževalna gradiva, kot so publikacije, vodniki, programi usposabljanja, spletni tečaji itd., ki se osredotočajo na prenosljive spretnosti, podjetništvo, poklicno usmerjanje in razvoj spretnosti, kibernetsko varnost itd.

Viktorija ima tudi bogate izkušnje z razvojem in upravljanjem projektov programa Erasmus+, razvojem in izvajanjem orodij digitalnega trženja ter organizacijo različnih dogodkov - konferenc, usposabljanj, informativnih srečanj itd.

Flip Edu Up

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Smernice za izobraževalce

2021